МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: «Удосконалення податкового та фінансового обліку та внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90»»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713 – ОП
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Оподаткування
(код і назва освітньої програми)

О. В. Наумов
(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри ОАОА, професор, д.е.н.
Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: доцент кафедри ОАОА, доцент, к.е.н.
Подмешальська Ю. В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Оподаткування
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«06» 03 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Наумов Олександр Вікторович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення податкового та фінансового обліку та внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90»
керівник роботи Макаренко Андрій Петрович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 358-с та «07» жовтня 2024 року № 1518-с
2. Строк подання студентом роботи 04.12.2024
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1 Теоретичні основи обліку та внутрішнього контролю готової продукції
2 Облік готової продукції і фінансовий аналіз ТОВ «ДМК-90»
3 Пропозиції щодо удосконалення фінансового та податкового обліку та внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Визначення поняття «готова продукція» в наукових дослідженнях. 2. Класифікація готової продукції. 3. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства. 4. Фрагмент журналу господарських операцій. 5. Завданнями контролю готової продукції. Організаційна схема управління ТОВ «ДМК-90» . 6. Організаційна схема управління ТОВ «ДМК-90». 7. Фінансовий та податковий облік реалізації готової продукції. 8. Аналіз платоспроможності ТОВ «ДМК-90» за 2021-2023 роки. 9. Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства ГП-1. 10. Відомість інвентаризації готової продукції.

11. Відомість відображення в податковому обліку готової продукції. 12. Загальний план проведення контролю готової продукції. 13. Робочий документ ГП-1 – Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції. 14. Робочий документ ГП-3 - Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
2	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
3	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 06.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Жовтень 2024*	виконано
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Жовтень 2024*	виконано
3	*Робота над 1 розділом*	*Жовтень 2024*	виконано
4	*Робота над 2 розділом*	*Жовтень 2024*	виконано
5	*Робота над 3 розділом*	*Жовтень 2024*	виконано
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Жовтень-листопад 2024*	виконано
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Листопад 2024*	виконано
8	*Попередній захист роботи*	*Грудень 2024*	виконано
9	*Нормоконтроль*	*Грудень 2024*	виконано
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Грудень 2024*	виконано
11	*Захист роботи*	*Грудень 2024*	виконано

Студент _____ (підпис) О. В. Наумов (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ (підпис) А. П. Макаренко (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ (підпис) Ю. С. Синиця (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Наумов О. В. Удосконалення податкового та фінансового обліку та внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Макаренко А. П. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2024.

Досліджено теоретичні основи обліку та внутрішнього контролю готової продукції. Показано фінансовий та податковий облік готової продукції на ТОВ «ДМК-90». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «ДМК-90». Проведено внутрішній контроль готової продукції ТОВ «ДМК-90». Запропоновано шляхи щодо удосконалення фінансового та податкового обліку та внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90».

Ключові слова: ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК, ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ, ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Naumov O. Improvement of tax and financial accounting and internal control of finished products at LLC «DMK-90».

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and taxation, scientific supervisor Makarenko A. P. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2024.

The theoretical foundations of accounting and internal control of finished products are studied. Financial and tax accounting of finished products at LLC «DMK-90» is shown. A financial analysis of LLC «DMK-90» is carried out. Internal control of finished products of LLC «DMK-90» is carried out. Ways to improve

financial and tax accounting and internal control of finished products of LLC «DMK-90» are proposed.

Keywords: ACCOUNTING, CONTROL, TAX ACCOUNTING, FINANCIAL ACCOUNTING, INTERNAL CONTROL, FINISHED PRODUCTS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ 11
1.1 Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства 11
1.2 Фінансовий та податковий облік готової продукції на підприємстві 22
1.3 Внутрішній контроль готової продукції 36
2 ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ І ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ДМК-90» 46
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ДМК-90» 46
2.2 Фінансовий та податковий облік готової продукції на ТОВ «ДМК-90» 48
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ДМК-90»» 54
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ДМК-90» 63
3.1 Внутрішній контроль готової продукції ТОВ «ДМК-90» 63
3.2 Шляхи щодо удосконалення фінансового та податкового обліку готової продукції ТОВ «ДМК-90»» 70
3.3 Шляхи щодо удосконалення внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90» 72
ВИСНОВКИ 78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 81
ДОДАТКИ 89

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах дії воєнного стану на виробничих підприємствах велику увагу приділяють збереженню готової продукції. Особливої уваги потребує своєчасність і правильність ведення обліку та проведення контролю випуску готової продукції з виробництва та збереження її на складах в умовах періодичної відсутності електроенергії, застосування російською стороною ракетних атак з метою знищення майна та персоналу підприємств. В цих важких умовах співробітниками охорони підприємств, пожежниками та службою надзвичайних ситуацій проводиться виконання невідкладних робіт щодо збереження готової продукції та ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації, з метою локалізації небезпечних ділянок на підприємстві. Також у важких умовах підприємства вимушені виконувати договірні умови та проводити безпечну доставку продукції до покупців під час тривоги, обстрілів, запусків КАБів та безпілотників.

Проблемними питаннями обліку та контролю готової продукції займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф. Ф., Давидов Г. М., Кулаковська Л. П., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Піча Ю. В., Сахарцева І. І., Усач Б. Ф. та інші. Не зважаючи на достатню кількість публікацій, що присвячені проблематиці ведення обліку та проведенню контролю готової продукції, саме питання розробки методики ведення обліку та проведення внутрішнього контролю готової продукції розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження в умовах виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-

методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення податкового та фінансового обліку та внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90».

Мета та завдання роботи. Метою дослідження є узагальнення та систематизація методологічних підходів податкового та фінансового обліку, внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90» та надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- узагальнити теоретичні основи податкового та фінансового обліку і внутрішнього контролю готової продукції;
- показати податковий та фінансовий облік готової продукції на ТОВ «ДМК-90»;
- провести фінансовий аналіз ТОВ «ДМК-90»;
- провести внутрішній контроль готової продукції ТОВ «ДМК-90»;
- надати пропозиції щодо удосконалення обліку та внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90».

Об’єктом дослідження є процес обліку та внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення обліку та внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «ДМК-90».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні податкового та фінансового обліку, внутрішнього контролю готової продукції на ТОВ «ДМК-90» до найбільш важливих слід віднести:

- запропоновані форми відомостей щодо: інвентаризації готової продукції, відображення готової продукції в податковому обліку, в фінансовому обліку та звітності, оскільки вони не тільки забезпечать управлінський персонал корисною інформацією, а й слугуватимуть покращенню обліку, контролю та аналізу на підприємстві.

- запропоновану методику проведення контролю готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи, що дасть змогу удосконалити внутрішній контроль обліку готової продукції на підприємстві та дослідити правильність її відображення в податковому і фінансовому обліку та звітності, вчасно виявити помилки, уникнути незаконного списання знищених активів, та як наслідок, підвищити прибуток підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ДМК-90», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Наумов О. В., Макаренко А. П. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.) Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

Основні пропозиції автора щодо удосконалення обліку та внутрішнього контролю готової продукції знайшли відображення у статті:

Наумов О. В., Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення податкового та фінансового обліку, зовнішнього і внутрішнього контролю готової продукції підприємства в податковій системі України з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації. *Ефективна економіка*. 2024. № 12. (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі __ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із __ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства

На даний час юридичним особам з метою збільшення доходів, необхідно виробляти готову продукцію, яка буде користуватись попитом на ринку. Вона розробляється на підставі обліково-аналітичного забезпечення випуску з виробництва готової продукції та її реалізації, а проблеми пов'язані з фінансовим та податковим обліком, які є складовими бухгалтерського обліку є дуже актуальними.

Визначення поняття «готова продукція» в наукових дослідженнях (таблиця 1.1) [16].

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «готова продукція» в наукових дослідженнях

Автор	Визначення
Бутинець Ф. Ф.	Готова продукція – повністю завершена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування. Це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – згідно з діючим порядком прийняття продукції
Сопко В. В	Готова продукція – це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції
Журавель Г. П., Хомин П. Я.	Готовою продукцією є така, яка повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії і процеси, оприбуткована на склад, або прийнята замовником

Джерело: [16]

Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її

особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад [48].

Формування готової продукції та її збут є завершальними стадіями операційного циклу виробничого підприємства. За таких умов завданням обліку є забезпечення управлінського персоналу інформацією для оперативного регулювання реалізації продукції, планування майбутньої діяльності, запобігання суб'єктивності у процесі прийняття рішень [54].

При товарному виробництві готова продукція, виготовлена людиною, займала та надалі займає центральне місце у суспільстві, бо товар і гроші утворились ще при появі економічної теорії. Проте у міру розвитку виробництва й обміну товар набуває економічного значення. В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак, що наведено на рисунку 1.1 [64].

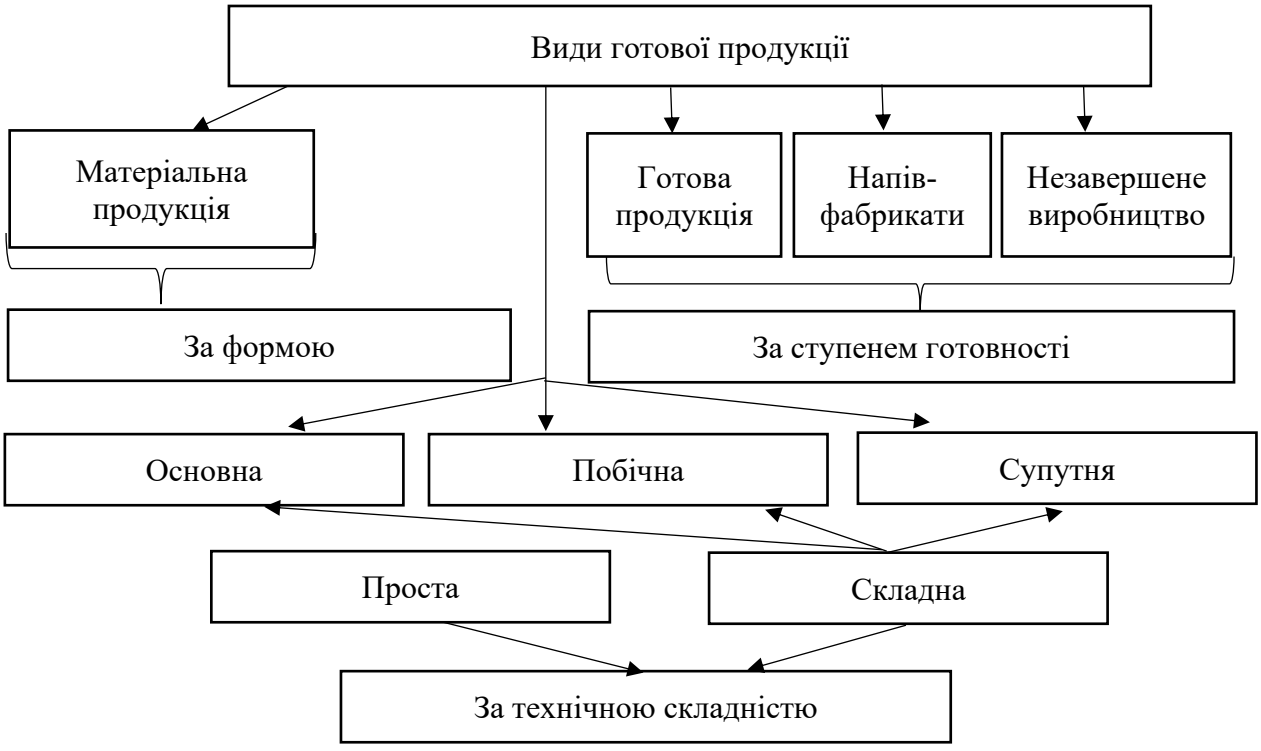

Рисунок 1.1 – Класифікація готової продукції

Джерело: [64]

Результатом роботи промислових підприємств є випуск готової продукції. Актуальним питанням залишається отримання прибутку за

результатами господарської діяльності, оскільки при реалізації готової продукції відбувається одночасно отримання доходів та списання витрат [60].

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства

Показник	Характеристика
Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію	НП(С)БО 9 «Запаси»
Запаси включають і готову продукцію (НП(С)БО 9)	готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом
До готової продукції	належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.
Рахунок	26 «Готова продукція»
Призначення рахунку 26	рахунок призначено для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства.
За дебетом	відображається надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю
За кредитом	списання до собівартості готової продукції
Собівартість реалізованої готової продукції	визначається за методами оцінки вибуття запасів
Аналітичний облік готової продукції	ведеться за видами готової продукції
Форма звітності	Баланс, рядок 1100 Запаси

Джерело: складено автором

Як вважає Сопко В. В.: «Продукцію оцінюють за такими видами вартості: фактичною, плановою, нормативною, кошторисною собівартістю і цінах реалізації (роздрібних, договірних, гуртових)» [1 с. 352]. Під оцінкою він розуміє види вартості. В національних стандартах бухгалтерського обліку терміну «види вартості» немає, є поняття облікової оцінки – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами [2] і поняття методів оцінки, які, частково, перелічені вченим. Розвиваючи думку стосовно оцінки, Сопко В. В. стверджує

що: «Оцінка продукції впливає на побудову обліку виробничого процесу» [44].

З таким твердженням погодитися не можна. Беручи до уваги методологію бухгалтерського обліку, уточнюємо – в основі облікового процесу лежать методи обліку витрат, які обумовлюють вартісну оцінку готової продукції. Вартісна оцінка продукції – це сума витрат, які витрачено на виготовлення продукції. В залежності від технологічного процесу і класифікації готової продукції за формою існування, сума витрат у різних підсистемах бухгалтерського обліку різна. В залежності від впливу попиту, вартісна оцінка готової продукції в обліковій системі визначається за справедливою вартістю дебіторської заборгованості. Для управлінського обліку, вартісна оцінка відходів і браку регулюється методами оцінки затвердженими в національних стандартах бухгалтерського обліку [43].

В ринкових умовах, за наявності різних облікових підсистем, вартісна оцінка буде різною, проте, методи оцінки для підсистем – однакові. Методи оцінки готової продукції підприємство обирає самостійно. Для правильного застосування методів оцінки в обліковому процесі виробництва і продажу продукції, обліковий процес необхідно поділити на два відокремлених етапи. Перший етап пов’язаний з оприбуткуванням продукції з процесу виробництва, що відповідає управлінському обліку, а другий – з процесом її продажу, що обумовлюється наявністю фінансового обліку [61].

Для визначення вартісної оцінки готової продукції при оприбуткуванні з процесу виробництва можливо застосовувати наступні методи (рис. 1.2) [61].

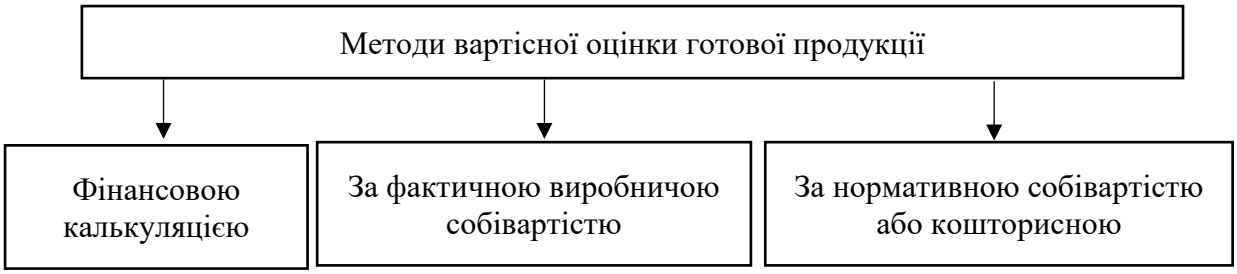

Рисунок 1.2 – Методи оцінки готової продукції

Джерело: [61]

Вартісна оцінка продукції за фактичною виробничою собівартістю для

різних облікових підсистем не однакова. В фінансовому обліку вартісна оцінка продукції рівняється сумі всіх прямих витрат на виготовлення виробів, змінних загальновиробничих витрат та частини постійних загальновиробничих витрат, що складає фінансову калькуляцію проданої продукції звітного періоду. В управлінському обліку вартісна оцінка продукції дорівнює сумі всіх прямих і загальновиробничих витрат. В розрахунок вартісної оцінки за фактичною виробничою собівартістю покладено процес калькулювання, який є предметом дослідження бухгалтерського управлінського обліку [24].

Фактична виробнича собівартість продукції визначається для різних потреб: фактичних результатів діяльності господарства, ціноутворення, ефективності технологічних та організаційних рішень, встановлення меж раціональних витрат та ін. [41].

Доцільна вартісна оцінка готової продукції за фактичною виробничою собівартістю на підприємствах з обмеженою номенклатурою масової продукції, коли випуск і реалізація виробів здійснюється щодня. Недоліком даного варіанту оцінки є припущення неточності обрахування собівартості до завершення всіх робіт по об’єктно, по закінченню звітного місяця [73].

Складнощів у застосуванні вартісної оцінки нормативної виробничої собівартості (кошторисної) немає, тому що ми, попередньо, обраховуємо нормативну собівартість продукції. В економічній літературі пропонується нормативну собівартість переглядати щоквартально та аналізувати фактичні і нормативні витрати на виготовлення продукції, а у випадку розбіжностей, розраховувати відхилення [47].

Для відображення напівфабрикатів в бухгалтерському обліку раніше застосовувався напівфабрикатний варіант обліку зведення витрат [59].

На рахунку 25 «Напівфабрикати» відображаються напівфабрикати для власних потреба бо невиробничої сфери підприємства. У всіх інших випадках напівфабрикати обліковуються на бухгалтерських рахунках незавершеного виробництва або готової продукції. Такий підхід є доцільним, якщо брати до

уваги наше розуміння сутності поняття «готова продукція». Отже, виконувати розподіл загальновиробничих витрат на рахунок 25 «Напівфабрикати», коли виріб знаходиться у технологічному процесі, неефективно. Якщо на підприємстві управлінський облік побудовано за центрами відповідальності, а управління витратами здійснюється за методом ланцюга цінностей, то в цьому випадку необхідно застосовувати напівфабрикатний варіант обліку витрат [51].

Облік незавершеного виробництва може здійснюватися за центрами витрат, перераховуватися в умовні одиниці або обчислюватися за сальдовим методом і відображається на рахунку 23 «Виробництво» [75].

Для обліку складної продукції використовуються попроцесний і нормативний варіанти обліку витрат. В цьому випадку бухгалтерський облік витрат виробництва здійснюється на рахунку 23 «Виробництво» з застосуванням субрахунків за кожним процесом або центром витрат (відповідальності) [71].

Під обліком продажу продукції розуміємо бухгалтерські записи і застосування методів оцінки до готової продукції, яка вибула зі складу і відвантажена покупцю, тобто в бухгалтерському обліку розраховуємо показник собівартості реалізації продукції, як це передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 3 і 16 [38]. Для відображення процесу продажу продукції необхідно застосовувати такі методи оцінки (рис. 1.3) [28].

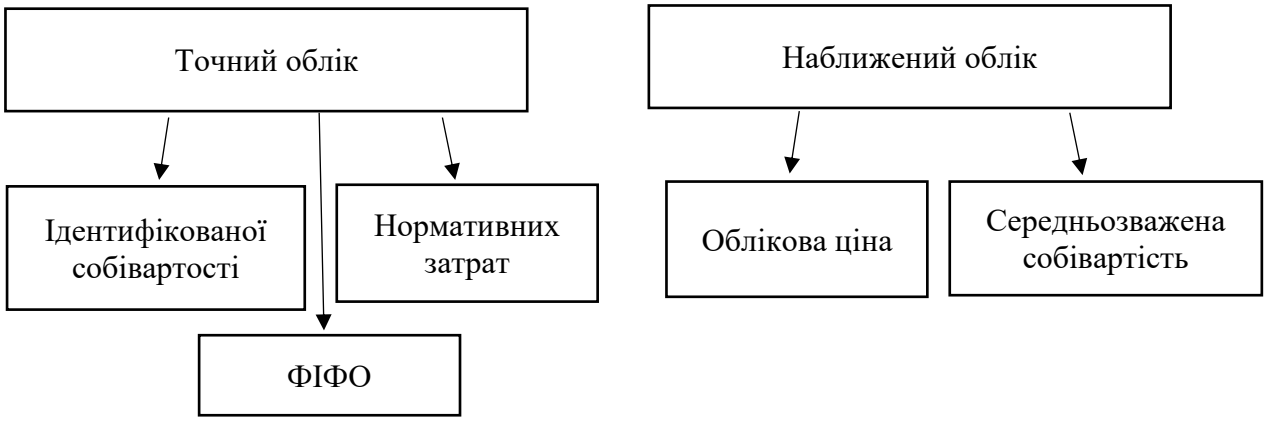

Рисунок 1.3 – Спосіб обліку продукції в залежності від методу оцінки

Джерело: [28]

Оцінка за ідентифікованою собівартістю передбачає списання готової продукції з балансу за оцінкою оприбуткування, тобто за фактичною виробничою собівартістю [22].

Оцінка нормативних витрат передбачає списання готової продукції за оцінкою оприбуткування. Оцінка за нормативною собівартістю, згідно міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, називається методом стандартних (нормативних) витрат. «Стандартні витрати – це заплановані витрати на виробництво одиниці продукції (послуг), які базуються на нормативах використання матеріалів, праці, а також економічної та виробничої потужності» [22]. В основу розрахунку нормативної оцінки покладено норматив витрат на виробництво одиниці або групи одиниць готової продукції [22].

Метод ФІФО (собівартість перших за часом надходжень запасів) базується на принципі, що готова продукція продається у тій послідовності, в якій вона надходила на склад, тобто продукція оцінюється за собівартістю перших за часом надходжень [62].

Облікова ціна може встановлюватися на рівні ціни продажу або нормативної собівартості. При цій оцінці визначають і окремо обліковують відхилення фактичної виробничої собівартості за звітний період від облікової ціни. Використання методу оцінки за обліковою ціною забезпечує безперервність облікового процесу в поточному обліку, прогнозуванні і, в деяких випадках, при складанні фінансової і податкової звітності [39].

Якщо нормативна собівартість на протязі року часто змінюється, необхідно виконувати трудомістку роботу з переоцінки залишків готової продукції. Оцінюючи валовий випуск по середньорічній нормативній собівартості, облікові ціни на протязі року не змінюються [53].

Вартість готових виробів і проданої продукції не відповідають оцінці місячних і квартальних звітів. Метод оцінки, згідно облікових цін, постає як розрахунково-прогнозна величина і включає фактичну собівартість за попередній період, прогнозний індекс інфляції, певний рівень прибутку, що

забезпечував би відтворювальний процес. Одночасно, така оцінка не повинна перевищувати ціну продажу подібних товарів, які є на ринку [65].

Середньозважена оцінка передбачає обчислення вартості готової продукції за середньою вартістю. Середня вартість розраховується для кожної номенклатури готової продукції окремо, після чого обчислюється вартість продукції на кінець звітного періоду шляхом її добутку на кількість даного виду на кінець періоду. Вартість окремої номенклатури продукції підсумовується за видами для визначення загального сальдо. Перевагою цього методу є його простота в застосуванні. Алгоритм розрахунку середньої вартості одиниці продукції протягом періоду визначається за оперативними і підсумковими методами. Підсумковий метод розраховується за формулою [35]:

$$\overline{З} = \frac{\overline{З}_{п}+З_{пп}}{К_{п}+К_{пп}} \qquad (1.1)$$

де $\overline{З}_{п}$ – залишок запасу на початок звітного періоду;

$З_{пп}$ – вартість запасу одержаного в поточному періоді;

$К_{п}$ – кількість запасу на початок звітного періоду;

$К_{пп}$ – кількість запасу одержаного за звітний період.

Оперативний метод середньої вартості полягає в тому, що собівартість реалізації продукції обчислюємо на дату господарської операції шляхом ділення середньозваженої собівартості продукції на сумарну кількість продукції. Він надає об’єктивне уявлення про вартість готової продукції на складі і в момент її продажу, практично не дозволяє здійснювати маніпуляції з цифрами. Облік по партіях не ведеться [66].

Під способом обліку продукції розуміємо: специфічний механізм розрахунку оцінки. В залежності від методів оцінки готової продукції, облік можна умовно поділити на дві групи: точний облік і наближений. В умовах точної системи обліку, підтримується безперервний облік, шляхом детальних

записів про оприбуткування і рух вартості продукції. В результаті чого, на протязі всього звітного періоду відома наявність готової продукції на складі [28]. В основу наближеної системи обліку покладено сальдовий метод розрахунку готової продукції на кінець звітного періоду, тобто [72]:

$$С_р = П_п + П_{пт} - П_к \quad (1.2)$$

де $С_р$С – собівартість реалізації готової продукції;

$П_п$ – вартість готової продукції на початок періоду;

$П_{пт}$ – вартість оприбуткованої продукції за поточний період;

$П_к$ – вартість готової продукції на кінець періоду [61].

Собівартість реалізованої готової продукції на кінець періоду не може бути визначена до тих пір, поки не буде завершено інвентаризацію [54].

Міжнародними стандартами передбачено наближений метод обліку готової продукції, що ґрунтується на оцінках ФІФО [28]. Метод ФІФО передбачений національними стандартами бухгалтерського обліку відрізняється від методу ФІФО за міжнародними стандартами [54].

Голов С.Ф. методи оцінки ФІФО називає періодичними і постійними системами обліку запасів. «При системі постійного обліку запасів їх надходження та видаток відображають протягом звітного періоду на відповідних рахунках запасів» [24]. Методи оцінки не можна називати системою обліку, бо вони є лише інструментом розрахунку вартості запасів в підсистемах бухгалтерського фінансового і управлінського обліку [24].

Система обліку не обмежується рамками простого фіксування господарських операцій, які відображають рух запасів на відповідних рахунках, її необхідно розглядати «...як систему, яка характеризується наявністю зв’язків» [24].

Вітчизняні вчені-економісти описують систему бухгалтерського обліку віддаючи перевагу її ознакам, а не сутності: «Система бухгалтерського обліку

є складною внаслідок ієрархії внутрішньої будови і розвитку взаємозв'язків між елементами» [54].

Будь-яка система являє собою сукупність взаємозалежних принципів, які є основою певного вчення. Система бухгалтерського обліку ґрунтується на принципі подвійного запису на бухгалтерських рахунках. Складається з підсистем бухгалтерського обліку, методів обліку витрат виробництва, принципів відображення витрат у фінансовій звітності. Тобто, поняття системи бухгалтерського обліку охоплює сукупність способів, методів, прийомів облікового процесу господарських операцій [44].

Кожна підсистема маючи властиві лише їй принципи і методи обліку витрат, створює інформаційну базу, необхідну для організації фінансового і управлінського обліку, тим самим задовольняючи кінцеву мету – ефективне функціонування підприємства. На рівні дослідження підсистем, організація – це спосіб поєднання облікових підсистем: фінансового і управлінського бухгалтерського обліку. Спосіб поєднання цих підсистем залежить від використаного методу обліку витрат, що є інструментом організації фінансового і управлінського обліку [44].

Групування витрат, за статтями витрат основної операційної діяльності, що здійснюється за допомогою організаційних інструментів, у відповідності НП(С)БО 16 «Витрати» створюють фінансову облікову підсистему. Групування витрат по елементах витрат за об'єктами обліку основної діяльності, збуту та адміністративної діяльності утворюють управлінську облікову підсистему. В межах цієї облікової підсистеми реалізуються можливості оптимального і ефективного управління витратами. Облікова система, що поєднує принципи і вимоги двох підсистем набуває ознак інтеграційної облікової системи [61].

Основні «норми регулювання обліку готової продукції стосуються її визначення, правильного формування, відображення на рахунках обліку, оформлення відповідними первинними документами, систематизація

реалізації продукції відображення її оцінки за обліковими, оптовими цінами та цінами реалізації, формування прибутку або збитку від її збуту» [48].

Безпосередньо ведення обліку готової продукції та її реалізації регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996/XIV (зі змінами та доповненнями) [54].

Законом регламентуються правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [61]. Законодавчі складові щодо облікового регулювання наведено на рисунку 1.4.

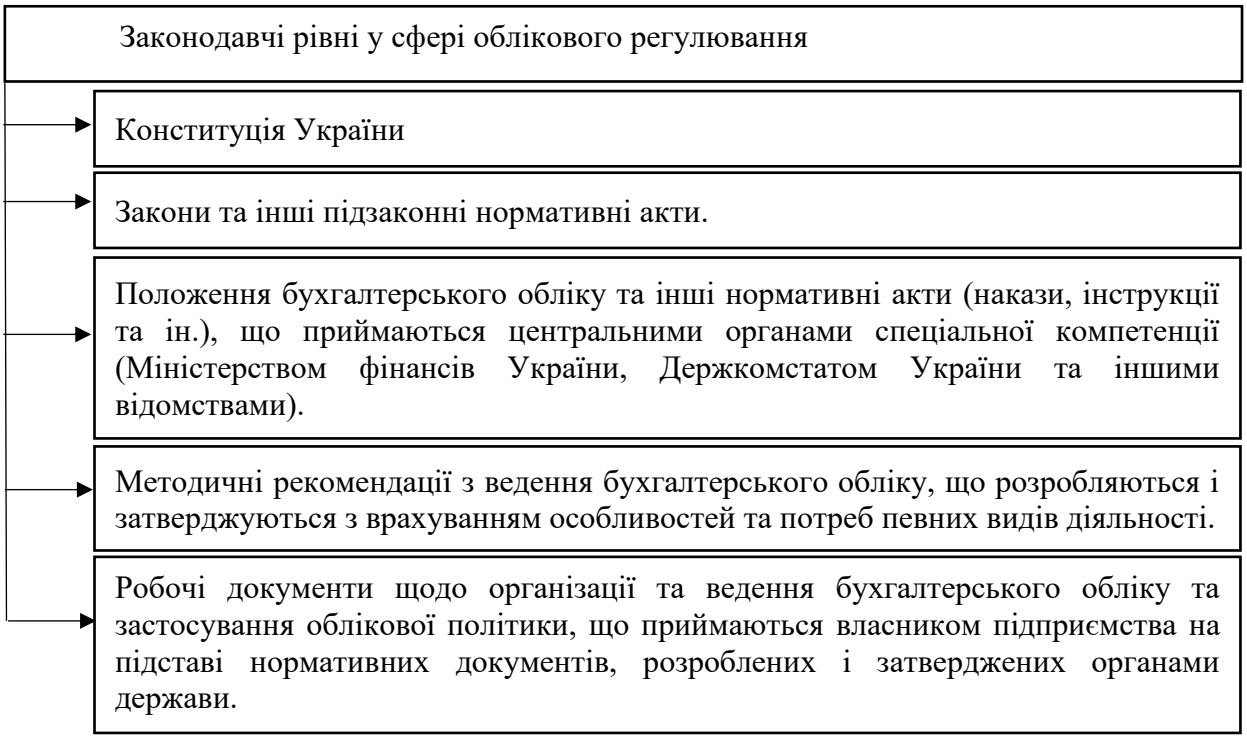

Рисунок 1.4 – Законодавчі складові щодо облікового регулювання

Джерело: [61]

Підприємства при веденні бухгалтерського обліку повинні дотримуватися принципів його ведення, які передбачаються законодавством:

– обачності – «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов’язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємств» [44];

– повного висвітлення – «фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі» [28];

– нарахування та відповідності доходів і витрат;

– історичної (фактичної) собівартості – «пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання» [44].

1.2 Фінансовий та податковий облік готової продукції на підприємстві

Основними завданнями обліку готової продукції є:

– «постійний контроль за виробництвом готової продукції (робіт, послуг) у розрізі показників як її обсяг, асортимент, якість;

– комплексний і вірогідний облік готової продукції на складі, систематичний контроль за її збереженням і станом;

– своєчасний і регулярний облік відвантаженої та реалізованої продукції (робіт, послуг), достовірна чітка організація розрахункових операцій з покупцями та замовниками;

– облік і контроль дотримання кошторису бюджетних, непрямих та інших витрат, пов’язаних зі збутом продукції (робіт, послуг);

– своєчасне і достовірне визначення результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх облік» [10].

Відповідно до національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [4] готовою вважається продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом [50].

На складі готову продукцію обліковують в кількісному виразі за її видами на картках або в книгах складського обліку. В картці або книзі визначаються назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, розмір, марка, ціна за одиницю. Облік готової продукції на складі ведеться в

міру її надходження на склад або відпуску зі склад. Наприкінці місяця невід'ємною умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю [32].

Готова продукція оприбутковується на склад із виробничих підрозділів на основі первинних документів – накладних, актів, приймально-здавальних актів, накладних-вимог на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів та ін., актів інвентаризації, приймально-здавальних актів, бухгалтерських довідок, відомостей випуску продукції та документів, що засвідчують якість [57].

Для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства Інструкцією № 291 передбачено рахунок 26 «Готова продукція».

За дебетом цього рахунка відображають:

– надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю (оцінку продукції за нормативними витратами коригують за вимогами п. 21 НП(С)БО 9 «Запаси» до фактичної виробничої собівартості);

– повернення покупцями;

– оприбуткування надлишків, виявлених у результаті інвентаризації;

– дооцінку (у межах попередньої уцінки) [46].

Готова продукція може бути тільки виготовлена підприємством. Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, відповідно до п. 10 НП(С)БО 9 «Запаси» визнають їхню виробничу собівартість. Визначають її відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати»[63].

Відповідно до п. 11 НП(С)БО 16 «Витрати» виробнича собівартість продукції включає:

– прямі матеріальні витрати;

– прямі витрати на оплату праці;

– інші прямі витрати;

– змінні загальновиробничі витрати;

– постійні розподілені загальновиробничі витрати [58].

За кредитом рахунка 26 «Готова продукція» показують списання фактичної виробничої собівартості готової продукції при:

– продажу готової продукції за грошові кошти;

– обміні в межах бартерних (товарообмінних) операцій на інші види необоротних та оборотних активів;

– безоплатній передачі (в рекламних або благодійних цілях);

– списанні внаслідок нестач, розкрадань, надзвичайних подій тощо;

– переведенні до складу запасів іншого виду (наприклад, відпуск як комплектуючого виробу для виробництва іншого виду продукції);

– уцінці до чистої вартості реалізації відповідно до пп. 24 – 27 НП(С)БО 9 «Запаси»[4].

Надходження, вибуття або списання готових виробів власного виробництва в бухгалтерському обліку відображають за фактичною виробничою собівартістю [18].

У поточному (аналітичному) обліку готову продукцію показують у натуральному і вартісному вираженні. У місцях зберігання готової продукції ведуть облік за окремими її видами в прийнятих одиницях виміру [27].

Протягом звітного періоду в поточному обліку підприємства можуть застосовувати оцінку руху готової продукції за обліковими цінами до моменту визначення фактичної виробничої собівартості [11].

Використовують таку оцінку у зв’язку з тим, що фактичну виробничу собівартість, зазвичай, визначають наприкінці місяця. А для відображення руху готової продукції протягом місяця потрібна її оцінка. Для цього застосовують облікові ціни. Ними можуть бути такі показники:

– планова (нормативна) собівартість;

– оптова ціна;

– відпускна ціна [12].

У разі оцінки руху готової продукції за обліковою вартістю визначають та відображають у бухгалтерському обліку відхилення фактичної виробничої

собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами. Для цього до рахунка 26 відкривають рахунки другого порядку, наприклад:

– 261 «Готова продукція за обліковими цінами»;

– 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами» [56].

Суму відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін за виробами, що надійшли у звітному періоді, відображають за дебетом субрахунку 261 і кредитом субрахунку 262 додатковим або сторнуючим записом. Усе залежить від того, що являє собою така сума відхилення:

– економію-перевищення оцінки готової продукції за обліковими цінами над її фактичною виробничою собівартістю чи

– перевитрату – перевищення фактичної виробничої собівартості готової продукції над її оцінкою за обліковими цінами [67].

Готову продукцію, відпущену зі складу покупцеві, вважають відвантаженою продукцією. При відображенні в обліку реалізації відвантаженої продукції визначають собівартість реалізації [19].

У бухгалтерському обліку для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції призначений субрахунок 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», а про собівартість реалізованих за звітний період робіт та послуг – субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» [74].

За дебетом рахунка 90 «Собівартість реалізації» відображають виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на субрахунок 791 «Результат операційної діяльності» [14].

Фактичну виробничу собівартість реалізованої готової продукції визначають розрахунковим шляхом і наприкінці місяця списують з кредиту рахунка 26 у дебет субрахунку 901 [55].

При цьому собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) протягом звітного періоду можна визначати двома способами:

1-й спосіб – собівартість реалізованої продукції в бухгалтерському обліку відображають у момент здійснення кожної операції з відвантаження (відпуску) продукції. При цьому на дату кожної операції списують собівартість реалізованої продукції в оцінці за обліковими цінами. У кінці звітного періоду суму відхилення відносять у дебет тих же рахунків обліку;

2-й спосіб – собівартість реалізованої продукції в бухгалтерському обліку відображають після визначення фактичної виробничої собівартості продукції наприкінці звітного періоду. При цьому суму відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін за виробами, що надійшли у звітному періоді, фіксують за дебетом субрахунку 261 «Готова продукція за обліковими цінами» і кредитом субрахунку 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами» при позитивному результаті і зворотним записом – при від'ємному результаті [55].

Фрагмент журналу господарських операцій наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Фрагмент журналу господарських операцій

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Випущена з виробництва готова продукція	26	23
2	Відвантажена готова продукція покупцям та одночасно отримано дохід від реалізації	361	701
3	ПДВ	701	641
4	Списана собівартість реалізованої готової продукції	901	26
5	Списання на фінансовий результат доходи від реалізації готової продукції	701	791
6	Списання на фінансовий результат собівартість реалізованої готової продукції	791	901
7	Нараховано податок на прибуток	98	641
8	Списано на фінансовий результат податок на прибуток	791	98
9	Визначено фінансовий результат – прибуток	791	441

Джерело: згруповано автором

Для визначення виробничої собівартості продукції важливе значення мають прямі витрати, тобто витрати, що віднесені безпосередньо до

конкретного об’єкта витрат економічно доцільним шляхом, а саме витрати на матеріали та заробітну плату робочого [76].

Війна пов’язана з руйнуванням, що погано впливає на ведення бізнесу. Суб’єкти господарювання, які не припинили повністю свою діяльність вимушені адаптуватися до нових умов. Одним із інструментів такої адаптації може бути суттєве зниження цін на готову продукцію. Назвемо найбільш типові причини, якими зазвичай обумовлене зниження цін [15].

Суб’єкт господарювання цілеспрямовано і добровільно приймає рішення знизити ціни на свою продукцію. Війна супроводжується режимом економії, тому чимало покупців скорочують свої витрати усюди, де це тільки можливо. Чимало клієнтів відмовляються від готової продукції, які вони раніше купували [63].

Аби утримати хоча б частину своїх колишніх клієнтів, компанія пропонує їм купувати свою готову продукцію з великою знижкою. Можливо, навіть нижче собівартості. Звичайно, про прибуток за таких обставин можна забути. Але це краще, ніж повністю втратити клієнтів [76].

Чималій кількості суб’єктів господарювання війна завдала матеріальних збитків. Пошкоджено виробничі та складські приміщення. Як наслідок, готова продукція могла частково або повністю зіпсуватися [46].

Коли готова продукція знищена чи непридатна до використання за прямим призначенням, її можна лише списати. Але якщо дефекти незначні, товар можна уцінити і продати за уціненою вартістю [32].

В бухгалтерському обліку продаж готової продукції за заниженими цінами відображаються однаково – як продаж зі знижкою. Але уцінка відображається за своїми, окремими правилами [57].

Якщо знижка надається за вже проданою готовою продукцію (так звана ретро-знижка). Тоді в бухгалтерському обліку за фактом надання знижки робиться проведення Дт 704 Кт 361. Зменшення податкових зобов’язань з ПДВ відображається проведеннями Дт 704 Кт 643/2 і Дт 643/2 Кт 641/ПДВ. Перше проведення робиться за фактом складання зменшуючого розрахунку

корегування (далі – РК), а друге – за фактом його ЄРПН-реєстрації. Роблять ці проведення методом «червоне сторно» [10].

В подальшому бухгалтерський облік буде залежати від того, яким чином знижка впливає на остаточний розрахунок. Якщо покупцю буде повернуто зайво сплачені гроші, тоді робимо проведення Дт 361 Кт 311, а якщо на суму знижки буде зроблено додаткове постачання, тоді: Дт 361 Кт 701 і Дт 901 Кт 26 [46].

Якщо готова продукція реалізується через магазин при промисловому підприємстві, то облік ведеться у цінах продажу, тоді знижка відображається в бухгалтерському обліку вже на етапі, коли її надано. Для цього на суму наданої знижки, зменшується сума готової продукції, на яку ця знижка надається [19].

В подальшому реалізація відбувається вже з урахуванням наданої знижки. Тобто робиться проведення Дт 311 Кт 701 (на суму, за яку фактично продану готову продукцію) і Дт 901 Кт 26 (на суму балансової вартості). Відповідно, при продажу нижче балансової вартості сформується збиток [63].

Уцінка запасів ґрунтується на залізному правилі бухгалтерського обліку, згідно з яким запаси обліковуються на балансі за найменшою з двох оцінок – балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації (п. 24 НП(С)БО 9 «Запаси»). Чиста вартість реалізації – це очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію (п. 4 НП(С)БО 9) [74].

При уцінці ідеться не про знижку (тобто продажну вартість), а саме про зменшення балансової вартості товарів внаслідок того, що зменшилась економічна вигода від них (п. 25 НП(С)БО 9). Уцінку при обліку в закупівельних цінах (за первісною вартістю) відображають проводкою Дт 946 Кт 26. Стосовно обліку в цінах продажу, то там уцінка відображається так само. А вже потім здійснюється проведення Дт 946 Кт 26 на суму уцінки (п. 27 НП(С)БО 9) [57].

Тобто податком на прибуток від операцій з дешевого продажу оподатковується лише позитивний бухгалтерський фінансовий результат. Якщо ж результат від продажу готової продукції зі знижкою буде від'ємний, зазначена операція узагалі не оподатковуватиметься податком на прибуток. Тому що від операції платник не отримає прибутку і оподатковувати, по суті, буде нічого. Інша справа, що збиток від операції зіграє на зменшення загального фінансового результату. Тому операція зі збиткового продажу по факту зменшить об'єкт оподаткування податком на прибуток [56].

Щодо уцінки, то якщо ідеться про уцінку активів, які відображалися як запаси, то все також за бухгалтерським обліком. Тобто уцінка збільшує витрати, а вже згодом продаж уціненої готової продукції упливатиме на облік податку на прибуток за бухгалтерськими обліковими правилами. Тобто вплив на об'єкт оподаткування теж буде суто бухгалтерський обліковий [18].

На єдиний податок облік знижки або уцінки готової продукції не впливають. Доходом єдиного податку (у тому числі єдиного податку за ставкою 3 %) буде лише сума коштів, яка зайшла на його рахунок і в касу (п. 292.1 ПКУ) [27].

Головна особливість, на яку треба звернути увагу платниками єдиного податку, – вони повинні уникати при дешевих продажах будь-яких негрошових розрахунків (бартер, взаємозалік тощо). Адже на єдиному податку такі форми розрахунків заборонені (п. 291.6 ПКУ). Якщо ж ідеться просто про продаж зі знижкою, але за гроші – це просто означає менше доходу, але це не заборонено [46].

На ПДВ-обліку звичайна знижка ніяк не відображається. Адже базою оподаткування ПДВ є договірна вартість (п. 189.1 ПКУ), а у випадку зі звичайною знижкою ця вартість від початку буде зниженою [32].

Якщо знижка, надана на вже продану готову продукцію. В такому випадку до податкової накладної (далі – ПН), складеної при продажу за первісною договірною ціною, потрібно скласти РК. Тут усе залежить від умов, на яких надавалася знижка. При цьому можливі два варіанти:

1.Зниження ціни і повернення решти коштів**.** За таких обставин продавець надає ту саму кількість готової продукції, але за меншою ціною. При такому варіанті потрібно скласти РК-101, в якому першим рядком обнулити постачання за первісною ціною. Коригування проводиться у графах 9 і 10, при цьому первісна ціна зазначається у графі 9 зі знаком «мінус». Водночас другим рядком у РК-101 прописуємо у графі 10 ту ж кількість, а у графі 9 – ціну зі знижкою і зі знаком «плюс». Це під час воєнного стану призведе до проблем зі зменшенням податкових зобов'язань. Адже без зареєстрованого РК зменшити податкові зобов'язання навіть під час воєнного стану не вийде – п. 32 підрозд. 2 розд. XX ПКУ дозволяє на підставі первинних документів без ЄРПН-реєстрації відображати лише податковий кредит.

2. Зниження ціни і постачання додаткової кількості. В такому випадку одночасно змінюється як ціна, так і кількість поставленої готової продукції. Тому має бути складено РК-104, в якому першим рядком анулюємо первісну ціну і кількість, а другим рядком – зазначаємо правильні. При цьому коригування відбувається у графах 7 і 8: у першому рядку у графі 7 зазначаємо первісну кількість зі знаком «мінус», а у другому рядку зазначаємо зі знаком «плюс» нову кількість (графа 7) і ціну (графа 8) [14].

При продажу зі знижкою важливо пам'ятати про правило мінімальної бази (п. 188.1 ПКУ). Тобто для придбаної готової продукції база оподаткування не може бути нижче ціни придбання, а для самостійно виготовлених – не може бути нижче звичайної ціни. Для необоротних активів мінімальної базою є залишкова вартість, що склалася на початок місяця, в якому відбувся продаж. Якщо знижка призвела до того, що договірна вартість нижча, ніж мінімальна база – при продажу має бути донараховане ПДВ до рівня мінімальної бази. Для цього до звичайної податкової накладної (далі – ПН) треба складати ще й мінімальну базу [56]. Уцінка активів для ПДВ-обліку сама по собі значення не має. Навіть якщо активи придбано з ПДВ, компенсувати податковий кредит не потрібно. Адже призначення активів від

уцінки ніяк не змінюється – це оподатковувані операції і господарська діяльність. Уцінка не є постачанням тому не застосовується [32].

При подальшому продажі уціненої готової продукції потрібно враховувати мінімальну базу. Адже мінімальна база від уцінки не змінюється і не зменшується синхронно з уцінкою. Наприклад, за придбаною з уцінкою готовою продукцію, мінімальною базою все одно буде первісна ціна придбання. Якщо уцінену готову продукцію буде продано за ціною, нижчою, ніж мінімальна база – доведеться нараховувати мінімальний базовий ПДВ. Для необоротних активів мінімальною базою буде балансова вартість, що склалася на початок місяця продажу. Уцінка має прямий вплив на мінімальну базу [11]. Журнал господарських операцій уцінки готової продукції наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Журнал господарських операцій уцінки готової продукції

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Списана зіпсована внаслідок обстрілів готова продукція: – на складі	947	26
	– в цеху	947	26
2	Проведено уцінку решти пошкодженої готової продукції: – на складі	946	26
	– в цеху	946	26
3	Продана уцінена готова продукція за чистою вартістю реалізації: – в магазині	301	701
		701	641/ПДВ
		901	26
		949	641/ПДВ
	– зі складу	361	701
		701	641/ПДВ
		901	26
		949	641/ПДВ
		701	641/ПДВ
		901	26
		949	641/ПДВ

Джерело: [11]

Нестачі та лишки виявляють у ході інвентаризації, і вони є об’єктом бухгалтерського обліку. В обліку їх відображають по-різному: – списують майно, якого не вистачає; – визнають, оцінюють і зараховують до складу

майна виявлені лишки: – здійснюють взаємний залік нестач і лишків (пересортування) [55].

Лишки – це цінності (у даному прикладі папір для офісу), які не значаться в обліку, але фактично є в наявності. Для приведення у відповідність даних обліку з фактичними даними лишки цінностей в обліку необхідно оприбутковувати. Тим самим раніше здійснене помилкове списання анулюється. В результаті, не збільшуючи фактичну кількість цінностей, збільшується їх кількість за даними обліку, і дані обліку відповідають фактичній наявності цінностей [63].

Недостача – це цінності, які значаться в обліку, але фактично відсутні. Для приведення у відповідність даних обліку фактичним даним, відсутні цінності в обліку необхідно списати. Тим самим раніше здійснена помилкова видача паперу знаходить своє відображення в обліку [74]. Облік результатів інвентаризації готової продукції наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Встановлена нестача готової продукції	947	26
2	Встановлена винна особа	375	947
3	Утримано із заробітної плати нестача готової продукції	661	375
4	Перераховано у бюджет	641	375

Джерело: [74]

Фінансовий та податковий облік використання запасів в операційній діяльності для випуску готової продукції наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Фінансовий та податковий облік використання запасів в операційній діяльності для випуску готової продукції

Первинний документ	Зміст операції	Фінансовий облік		Податковий облік, грн.	
		Дебет	Кредит	Дохід	Витрати
1	2	3	4	6	7
Накладна-вимога (ф. № М-11), лімітно-забірні	Списано запаси:	80	20	-	-

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4	6	7
карти (фф. № М-8, М-9)					
	– для виробництва продукції	23	80	-	-
	– для загальновиробничих потреб	91	80	-	-
	– для загальногосподарських потреб	92	80	-	-
	– для забезпечення збуту продукції	93	80	-	-
Накладна-вимога (ф. № М-11)	Повернено відходи матеріалів з виробництва на склад	20	23	-	-
Бухгалтерська довідка	Відкориговано методом «сторно» витрати матеріалів на вартість повернення з виробництва	80	80	-	-
Приймально-здавальний акт (накладна)	Передано на склад готову продукцію, оцінену за фактичною собівартістю	26	23	-	-

Джерело: [56]

Фінансовий та податковий облік реалізації готової продукції наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Фінансовий та податковий облік реалізації готової продукції

Первинний документ	Зміст операції	Фінансовий облік		Податковий облік, грн.	
		Дебет	Кредит	Дохід	Витрати
1	2	3	4	5	6
	У разі подальшої оплати				
Накладна	Відвантажено готову продукцію та відображено дохід від реалізації	361	701	Доходи	-
Податкова накладна	Відображено податкові зобов’язання з ПДВ	701	641	-	-
Бухгалтерська довідка	Відображено фактичну виробничу собівартість реалізованої готової продукції	901	26	-	-

Продовження таблиці 1.7

1	2	3	4	5	6
Бухгалтерська довідка	Списано собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	791	901	-	-
Бухгалтерська довідка	Списано дохід від реалізації готової продукції	701	791	-	-
Виписка банку	Отримано грошові кошти за реалізовану продукцію	311	361	-	-
	У разі передоплати				
Виписка банку	Отримано передоплату за продукцію	311	681	-	-
Податкова накладна	Відображено суму податкових зобов’язань з ПДВ	643	641	-	-
Накладна	Відвантажено готову продукцію і відображено дохід від реалізації	361	701	Доходи	-
Податкова накладна	Списано суму податкових зобов’язань з ПДВ	701	643	-	-
Бухгалтерська довідка	Відображено фактичну виробничу собівартість реалізованої готової продукції	901	26	-	Витрати
Бухгалтерська довідка	Списано собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	791	901	-	-
Бухгалтерська довідка	Списано дохід від реалізації готової продукції	701	791	-	-
Бухгалтерська довідка	Проведено залік заборгованостей	681	361	-	-

Джерело: [18]

Фінансовий та податковий облік освоєння та випуску нового виду продукції наведено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Фінансовий та податковий облік освоєння та випуску нового виду готової продукції

Зміст операції	Фінансовий облік		Податковий облік	
	Дебет	Кредит	Доходи	Витрати
1	2	3	5	6
Розробка конструкторсько-технологічної документації				
1. Списано вартість матеріалів на розробку документації	23	201	-	-
2. Нараховано заробітну плату працівникам КБ, зайнятим розробкою конструкторської документації	23	661	-	-
3. Нараховано ЄСВ на зарплату працівників КБ (установлена для підприємства ставка – 22%)	23	657	-	-
4. Нараховано амортизацію за ОЗ, що використовуються в розробках	23	131	-	-
5. Вартість конструкторської документації визнано витратами на дослідження і розробки	941	23	—	Витрати
Випуск пробної партії продукції				
. Ураховано витрати на створення пробної партії продукції:				
– матеріальна складова (вартість сировини та матеріалів)	23	20	-	-
– заробітна плата працівників, зайнятих випуском пробних зразків	23	661	-	-
– ЄСВ із зарплати працівників	23	651	-	-
– амортизація ОЗ, що використовуються у випуску продукції	23	131	-	-
– витрати на тестування та сертифікацію	23	685	-	-
	641	685	-	-
	685	311	-	-
2. Після закінчення випробувань:				
– частину дослідних зразків пробної партії продукції (непридатні до подальшого використання) списано на витрати	941	23	-	Витрати
– частину пробної партії зразків, що залишилася (придатні до подальшого продажу), визнано готовою продукцією	26	23	-	-
Реалізація готової продукції покупцям:				
1. Реалізовано нову продукцію покупцям	361	701	Доходи	
2. Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	-	-

Продовження таблиці 1.8

1	2	3	5	6
3. Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	-	-
4. Надійшла оплата від покупця	311	361	-	-

Джерело: [58]

1.3 Внутрішній контроль готової продукції

Для цілей бухгалтерського обліку готова продукція входить до складу запасів. Методологічні принципи формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси та її розкриття у фінансовій звітності визначає НП(С)БО 9 «Запаси». Крім НП(С)БО 9 необхідно враховувати методологічні принципи відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», МСБО 2 «Запаси» [9].

Метою контролю готової продукції є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з готовою продукцією, а також правильності їх відображення в обліку та звітності [40].

Завдання проведення контролю готової продукції полягає в перевірці: фактичної наявності готової продукції на складах підприємства, наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції, замовлення та фактичного відпуску готової продукції, правильності визначення залишку готової продукції, відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати [33].

Організація і методика контролю готової продукції повинні будуватися відповідно до вимог чинного законодавства та політики бухгалтерського обліку суб’єкта господарювання [20].

Контроль складається з двох етапів:

- перший етап – організація перевірки, який передбачає документально правове забезпечення контролю, визначення відповідальних за проведення контролю;

- другий етап – методичне забезпечення проведення контролю, який включає методику проведення контролю - визначення господарських операцій, пов'язаних з рухом готової продукції, які підлягають обов'язковій перевірці; визначення облікової інформації первинних документів, рахунків обліку, облікових регістрів, фінансової звітності, які необхідно перевірити; метод контролю; послідовність процедур перевірки; методичні прийоми (способи) виконання процедур, узагальнення результатів контролю [37].

Наступним етапом організації перевірки є складання загального плану контролю, який має довільну форму. Загального плану відповідно до процедур перевірки, які складають програму контролю. Загальний план контролю готової продукції виділяє окремий етап перевірки – етап фізичної перевірки (інвентаризація). Метою етапу фізичної перевірки є забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [70].

Завданнями контролю готової продукції наведено на рисунку 1.5.

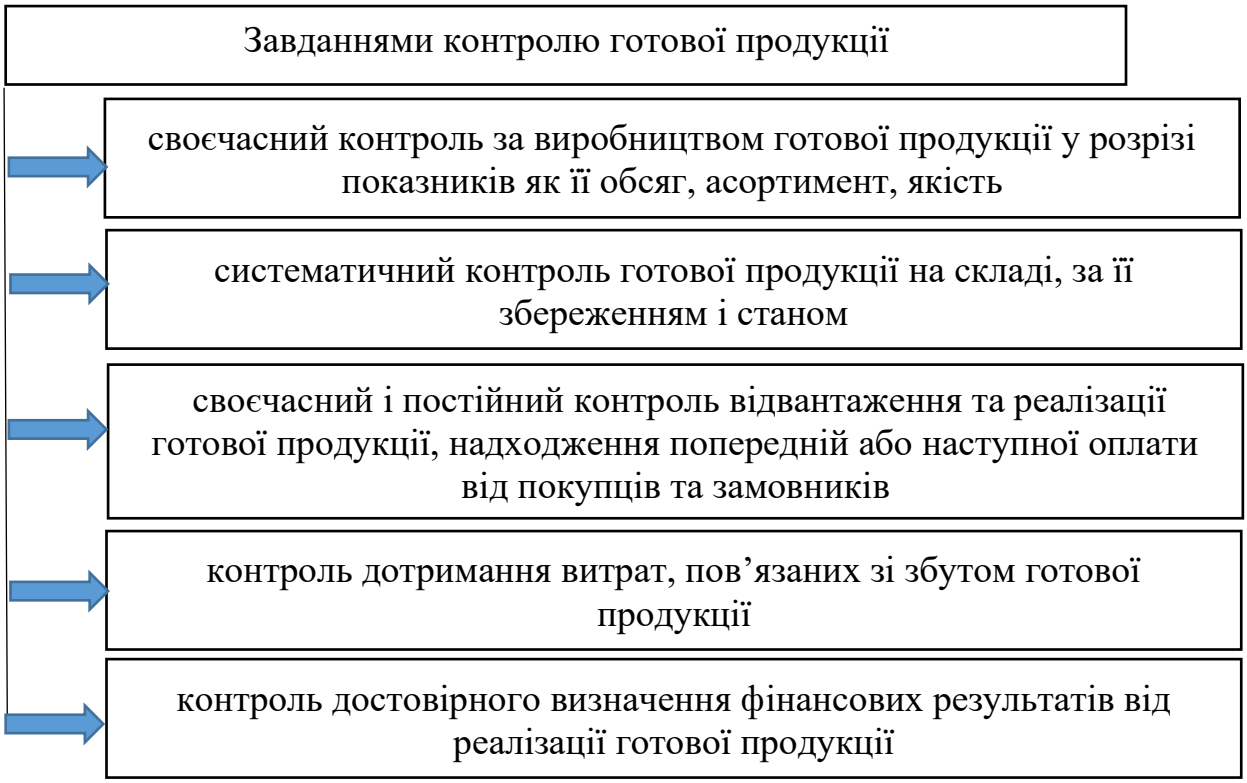

Рисунок 1.5 – Завданнями контролю готової продукції

Джерело: згруповано автором

Контролер повинен бути присутнім при проведенні інвентаризації, а тому головним завданням є аналіз процесу інвентаризації та документів за результатами проведених інвентаризацій [42].

За результатами аналізу попередніх проведених інвентаризацій перевіряючий:

- визначає відповідність порядку проведення інвентаризації готової продукції відповідно до чинного законодавства та наказу про облікову політику;

- аналізує порушення, помилки при організації обліку готової продукції на складі та у бухгалтерії, які виявлені у ході інвентаризації;

- визначає та аналізує причини виявлених помилок, порушень та порядок їх усунення;

- робить висновки про організацію бухгалтерського обліку готової продукції та обліку на складі;

- за результатами аналізу виявляє проблемні аспекти обліку;

- планує процедури відповідно до отриманих результатів [34].

Метою процедур контролю на етапі фізичної перевірки є встановлення достовірності даних бухгалтерського обліку та фактичної наявності готової продукції. Доказами контролю при цьому є: наказ про облікову політику, наказ про проведення інвентаризації, інвентаризаційний опис, акт інвентаризації, порівняльна відомість, відомість результатів інвентаризації, протокол засідання інвентаризаційної комісії з підведенням підсумків інвентаризації, довідки бухгалтерії про усунення виявлених порушень, розбіжностей. Критерії якості на даному етапі виступають такі, як: реальність існування, оцінка і розподіл, повнота [21].

Аналіз інвентаризаційних документів, результати аналізу оформлюється робочим документом, форма якого має довільний характер, але має підтвердити якість проведення етапу фізичної перевірки. При контролі готової продукції доцільно використовувати вибірковий методичний прийом організації контролю, що значно скорочує матеріальні та трудові затрати, хоча

ризик не виявлення помилки зростає. Для зменшення ризику не виявлення проводять оцінку системи внутрішнього контролю обліку готової продукції, використовуючи тести внутрішнього контролю [29].

Підприємство обліковує готову продукцію на рахунку 26 «Готова продукція» за плановою собівартістю протягом місяця, а наприкінці місяця коригує її до фактичної собівартості. Під час інвентаризації готової продукції в інвентаризаційній відомості відображено суму відхилення – залишок на рахунку 26 «Готова продукція», який не належить до конкретних одиниць продукції і який не можна співвіднести з відповідними позиціями, зазначеними у відомості. Під час інвентаризації готової продукції треба правильно оформити суму такого відхилення [17].

Така оцінка готової продукції називається оцінкою за нормативними витратами – вона передбачена п. 21 НП(С)БО 9 «Запаси». Застосовується (у цьому випадку) при передачі готової продукції з виробництва на склад, а також при оцінці продукції під час її переміщення і відвантаження покупцям [25].

Для її застосування підприємство мусить розробити норми витрат на одиницю продукції з урахуванням нормального рівня матеріальних витрат, оплати праці, амортизації основних засобів, причому всі ці статті формуються виходячи з актуальних цін на матеріальні ресурси, роботи і послуги сторонніх організацій та актуальних розцінок оплати праці персоналу [13].

Наприкінці місяця (або наприкінці виробничого циклу) оцінка готової продукції за нормативними витратами коригується до рівня фактичної її собівартості. Фактична собівартість продукції за видами та найменуваннями визначається за даними аналітичного обліку на рахунку 23 «Виробництво» після списання на нього загальновиробничих витрат з рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» і після визначення залишку незавершеного виробництва. Далі весь дебетовий оборот (за мінусом залишку незавершеного виробництва), фактично сформований на рахунку 23 «Виробництво», списується з кредиту цього рахунка у дебет рахунка 26 «Готова продукція».

Ця сума і буде фактичною собівартістю продукції, виробленої у звітному місяці [30].

Величина відхилення фактичної собівартості від оцінки за нормативними витратами (за плановою собівартістю) має бути порівняно невеликою. Якщо відхилення значні, то це свідчить про те, що методика розрахунку планової собівартості готової продукції не враховує якихось чинників, що впливають на фактичну собівартість, або ж витрати оцінюються за застарілими нормативами (неактуальними цінами на ресурси, розцінками оплати праці тощо) [45].

Виходячи з практики, фактичну собівартість готової продукції можна розрахувати лише після закінчення місяця або виробничого циклу. А оскільки рух готової продукції відбувається щодня (надходження з виробництва, переміщення, продаж покупцям), то поточний, щоденний облік руху готової продукції ведеться за плановою собівартістю. Тож відхилення розраховуються лише наприкінці місяця, а відтак робляться коригування в обліку за рахунком 26 «Готова продукція» за всіма напрямами, за якими був рух готової продукції. Щоб зробити такі коригування, потрібно визначити знак відхилень (перевитрата чи економія), а також розрахувати суму відхилень на кожну одиницю або групу найменувань готової продукції. Якщо кількість і номенклатура готової продукції досить великі, то можна застосувати і метод розрахунку середнього відсотка відхилень за аналогією з обліком торгової націнки при обліку товарів (п. 22 П(С)БО 9 «Запаси»). Потім робляться додаткові проведення або сторно за всіма напрямами руху готової продукції, у сумі, яка розрахована за середнім відсотком відхилень [36].

Під час інвентаризації складу готової продукції такі відхилення виявити неможливо. Ця робота здійснюється лише за даними обліку і лише у синтетичному обліку за підсумками звітного місяця**.** На дату інвентаризації відхилення розрахувати неможливо, поки не буде складено фактичної калькуляції собівартості продукції [69].

У табличній частині інвентаризаційного опису для кожної позиції номенклатури готової продукції серед всього іншого зазначаються: найменування, одиниця вимірювання, фактична наявність і ціна. Оскільки відхилення за кожною одиницею продукції не розраховуються, то і включити їх до ціни немає можливості. Ця ціна дорівнюватиме плановій собівартості одиниці продукції. Крім того, у формі опису не передбачено підрахунку загальної вартості готової продукції, включеної до опису [49].

Основними завданнями інвентаризації готової продукції є:

1) перевірити фактичну наявність і стан готової продукції, умови її зберігання;

2) скласти інвентаризаційну відомість, що відповідає вимогам до документального оформлення господарських операцій;

3) переглянути планову собівартість одиниці продукції, а саме: встановити актуальність початкових даних на дату інвентаризації та перевірити правильність розрахунку планової собівартості [23].

Це робиться на дату інвентаризації, а потім, наприкінці звітного місяця (або наприкінці виробничого циклу), визначається фактична собівартість виготовленої продукції та здійснюється коригування на суми відхилень фактичної собівартості від планової [52].

Контроль готової продукції включає таку систему робіт, при виконанні яких виконується своєчасний і правильний облік виробництва, випуску та реалізації готових виробів не тільки в цілому за звітній період, але і за менші проміжки часу, контроль за цілістю і своєчасним відвантаженням готової продукції покупцям [36].

Завданнями контролю готової продукції є:

– своєчасний контроль за виробництвом готової продукції у розрізі показників як її обсяг, асортимент, якість;

– систематичний контроль готової продукції на складі, за її збереженням і станом;

– своєчасний і постійний контроль відвантаження та реалізації готової продукції, надходження попередній або наступної оплати від покупців та замовників;

– контроль дотримання витрат, пов'язаних зі збутом готової продукції;

– контроль достовірного визначення фінансових результатів від реалізації готової продукції [26].

Контроль готової продукції стосується її визначення, правильного формування, відображення на рахунках обліку, оформлення відповідними первинними документами, систематизації реалізації продукції відображення її оцінки за обліковими, оптовими цінами та цінами реалізації, формування прибутку або збитку від її збуту [31].

Законодавчо-нормативні акти з контролю готової продукції, який здійснюється за допомогою Податкового Кодексу України [5], Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» [6], НП(С)БО 9 «Запаси» [4], НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати», Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, інших нормативних документів, затверджених Міністерством фінансів, Міністерством статистики, а також внутрішнім розпорядчим документом підприємства – Наказом про облікову політику.

Основними етапами руху готової продукції є:

– надходження готової продукції на склад;

– зберігання готової продукції;

– відпуск готової продукції зі складу покупцям (замовникам) у порядку реалізації або при іншому її вибутті [30].

Попереднім етапом контролю готової продукції є її аналіз. Аналіз показників виробництва і реалізації готової продукції здійснюється за наступними напрямками:

– аналіз обсягу і динаміки випуску та реалізації продукції;

– оцінка асортименту і структури виробництва та реалізації продукції;

– аналіз рівномірності та ритмічності виробництва і реалізації готової продукції;

– оцінка якості та браку готової продукції [68].

Під час проведення інвентаризації готової продукції можуть виникнути так звані організаційні порушення, які можуть зіпсувати всю перевірочну роботу. До них відносяться:

- відсутність підстави для проведення інвентаризації готової продукції;
- неповний склад комісії при проведенні інвентаризації готової продукції;
- відсутність розписки від матеріально-відповідальної особи (далі – МВО);
- відсутність обмеження доступу сторонніх людей до приміщення, де зберігаються документи;
- порушення вимоги суцільності інвентаризації готової продукції [70].

Помилки та порушення при оформленні результатів інвентаризації готової продукції:

- несвоєчасне відображення результатів інвентаризації готової продукції;
- складання інвентаризаційного опису в одному примірнику;
- некоректні виправлення в самих інвентаризаційних документах;
- наявність пустих рядків та відсутність підсумків на кожній сторінці опису;
- відсутність підпису МВО в кінці інвентаризаційного опису;
- порушення порядку облікових дій при визначенні нестач та надлишків;

- відповідальність за помилки при проведенні інвентаризації готової продукції [36].

Інвентаризація готової продукції, проведена за всіма правилами з якісно складеними описами має свої плюси:

- впевненість в фінансовій інформації про підприємство, довіра до нього та частина іміджу.
- під час інвентаризації взаєморозрахунків можна своєчасно виявити безнадійну дебіторську заборгованість, а також кредиторку заборгованість, яку за певних обставин вже не потрібно повертати. Результати інвентаризації є підставою для списання такої заборгованості.
- результати інвентаризації дозволяють відстоювати правоту підприємства в господарських спорах. Причому і з контрагентами, і з контролерами. Важливо, щоб документи були оформлені належним чином.
- інвентаризаційні описи входять до переліку документів для зняття ризиковості платника і розблокування податкових накладних [29].

Отже, готовою продукцію є продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

Основними завданнями обліку готової продукції є: постійний контроль за виробництвом готової продукції (робіт, послуг) у розрізі показників як її обсяг, асортимент, якість; комплексний і вірогідний облік готової продукції на складі, систематичний контроль за її збереженням і станом; своєчасний і регулярний облік відвантаженої та реалізованої продукції (робіт, послуг), достовірна чітка організація розрахункових операцій з покупцями та замовниками; облік і контроль дотримання кошторису бюджетних, непрямих та інших витрат, пов’язаних зі збутом продукції (робіт, послуг); своєчасне і достовірне визначення результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх облік. Готова продукція може бути тільки виготовлена підприємством. Готова

продукція оприбутковується на склад із виробничих підрозділів на основі первинних документів – накладних, актів, приймально-здавальних актів, накладних-вимог на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів та ін., актів інвентаризації, приймально-здавальних актів, бухгалтерських довідок, відомостей випуску продукції та документів, що засвідчують якість. Готову продукцію, відпущену зі складу покупцеві, вважають відвантаженою продукцією. При відображенні в обліку реалізації відвантаженої продукції визначають собівартість реалізації. Облік готової продукції на складі ведеться в міру її надходження на склад або відпуску зі склад. Наприкінці місяця невід'ємною умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю.

Завдання проведення контролю готової продукції полягає в перевірці: фактичної наявності готової продукції на складах підприємства, наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції, замовлення та фактичного відпуску готової продукції, правильності визначення залишку готової продукції, відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати.

2 ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ І ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ДМК-90»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ДМК-90»

Юридична особа ТОВ «ДМК-90», код ЄДРПОУ 45004801, було зареєстровано 27.03.2021 р.. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 500 000,00. На момент останнього оновлення даних 29.11.2024 стан юридичної особи - Зареєстровано.

Уповноваженою особою юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «ДМК-90» є Яворський Микола Миколайович.

Основний вид діяльності: виробництво готової продукції та оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами.

Всі укладені в звітному періоді договори (контракти) були виконаними.

Організаційна схема управління ТОВ «ДМК-90» наведено на рисунку 2.1.

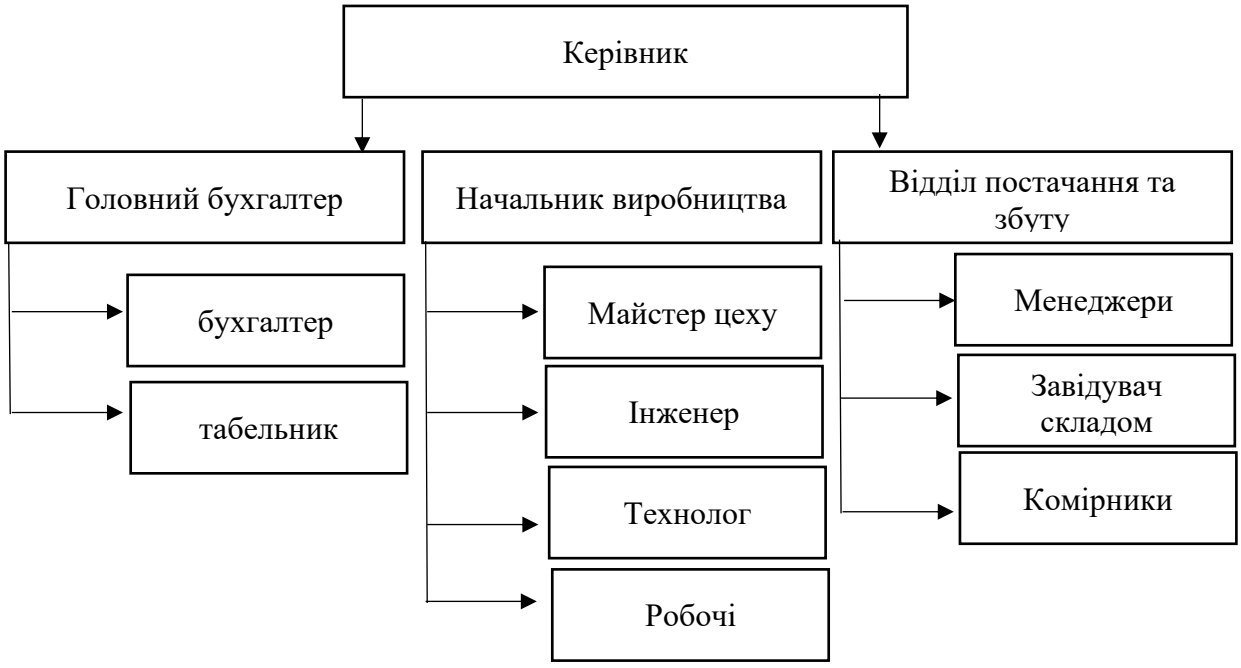

Рисунок 2.1 – Організаційна схема управління ТОВ «ДМК-90»

Джерело: складено автором

Фінансування підприємства здійснюється за рахунок власних коштів. Постійно проводиться робота з покупцями відносно попередньої оплати за виготовлення продукції, а також недопущення заборгованості за відвантажену продукцію. Придбання сировини, матеріалів, енергоносіїв здійснюється за мінімально можливими цінами. Проводиться робота з мінімізації залишків запасів на складі.

Згідно з наказом №1 від 05.01.2024р. «Про організацію бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової та податкової звітності» на підприємстві застосовується журнальна система обліку. Облікова політика підприємства ведеться відповідно до вимог національних стандартів та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1996р.

Фінансова та податкова звітність у 2023 р. складалася та подавалася своєчасно. Облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів відповідає вимогам НП(С)БО 7 «Основні засоби».

Індексація основних засобів у 2023р. не проводилася. Знос основних засобів визначається у відповідності з п.26 НП(С)БО 7. Облік запасів ведеться в цілому згідно з НП(С)БО 9 «Запаси».

При передачі у виробництво, продажу та іншому вибутті запасів їх оцінка здійснюється за методом ФІФО. Виробничі запаси проінвентаризовані на 01.11.2023р. Облік витрат виробництва та обігу здійснюється у відповідності з вимогами НП(С)БО 16 «Витрати».

Визнання дебіторської заборгованості здійснюється згідно з вимогами НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Фінансова результати по формі №2 за 2023 рік наведені відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності».

2.2 Фінансовий та податковий облік готової продукції на ТОВ «ДМК-90»

У поточному звітному періоді виготовлена і передана на склад ТОВ «ДМК-90» готова продукція. Її фактична виробнича собівартість становить 248 тис. грн, відпускна вартість (без урахування ПДВ) – 300 тис. грн. Облік оприбуткування готової продукції ТОВ «ДМК-90» наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Облік оприбуткування готової продукції ТОВ «ДМК-90»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Передано на склад готову продукцію з основного виробництва в оцінці за фактичною виробничою собівартістю	261	231	248000
2	Відображено відхилення фактичної виробничої собівартості від облікової ціни (економія)	261	262	52000

Джерело: складено за даними підприємства

В результаті обстрілу відбулася пожежа в цеху й на складі ТОВ «ДМК-90». Облік в цеху ТОВ «ДМК-90» ведеться за цінами продажу, на складі за цінами закупівлі. Обстрілами було пошкоджено: в цеху ТОВ «ДМК-90» готової продукції на суму 6000 грн; на складі на суму 7000 грн. Усього в цеху ТОВ «ДМК-90»зберігалась готова продукція на суму 30000 грн, на складі – 90000 грн. Середній рівень рентабельності ТОВ «ДМК-90» на усю готову продукцію 25 %. Після обстрілів прийнято рішення ТОВ «ДМК-90»: списати повністю непридатну готову продукцію на суму 1000 грн у магазині і 3000 грн на складі; уцінити решту пошкодженої готової продукції на 40 % від вартості.

Облік уцінки готової продукції ТОВ «ДМК-90» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Облік уцінки готової продукції ТОВ «ДМК-90»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано зіпсовані внаслідок обстрілів товари: – на складі	947	26	3000
	– в цеху	947	26	1000

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5
2	Проведено уцінку решти пошкодженої готової продукції: – на складі (7000 - 3000) × 40 %	946	26	1600
	– в цеху (6000 - 1000) × 40 %	946	26	2000
3	Продана уцінена готова продукція за чистою вартістю реалізації: – в цеху (6000 - 1000) - 2000	301	701	3000
		701	641/ПДВ	500
		901	26	3000
		949	641/ПДВ	500
	– зі складу (7000 - 3000) - 1600	361	701	2400
		701	641/ПДВ	400
		901	26	2400
		949	641/ПДВ	400
4	Продано уцінена готова продукція (30000 - 6000) + 5 % × (30000 - 6000)	301	701	25200
		701	641/ПДВ	4200
		901	26	24000
		949	641/ПДВ	600

Джерело: складено за даними підприємства

На ТОВ «ДМК-90» зниження ціни до рівня 5 % призвела до того, що ціна продажу без ПДВ становила 21000 грн, в той час як мінімальна база (ціна придбання) – 24000 грн.

Компенсуючий ПДВ на ТОВ «ДМК-90» при списанні знищених війною готової продукції не нараховують. Донараховано ПДВ до рівня мінімальної бази (ціни придбання згідно з п. 188.1 ПКУ), яка до уцінки складала 5000 грн. і 4000 грн відповідно. Фінансовий та податковий облік використання запасів в операційній діяльності для випуску готової продукції ТОВ «ДМК-90» наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Фінансовий та податковий облік використання запасів в операційній діяльності для випуску готової продукції ТОВ «ДМК-90»

Первинний документ	Зміст операції	Фінансовий облік		Сума, грн	Податковий облік, грн.	
		Дебет	Кредит		Дохід	Витрати
1	2	3	4	5	6	7
Накладна-вимога (ф. № М-11), лімітно-забірні карти (фф. № М-8, М-9)	Списано запаси:	80	20	1000	-	-
	– для виробництва продукції	23	80	500	-	-
	– для загальновиробничих потреб	91	80	300	-	-

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
	– для загальногосподарських потреб	92	80	100	-	-
	– для забезпечення збуту продукції	93	80	100	-	-
Накладна-вимога (ф. № М-11)	Повернено відходи матеріалів з виробництва на склад	20	23	50	-	-
Бухгалтерська довідка	Відкориговано методом «сторно» витрати матеріалів на вартість повернення з виробництва	80	80	50	-	-
Приймально-здавальний акт (накладна)	Передано на склад готову продукцію, оцінену за фактичною собівартістю	26	23	900	-	-

Джерело: складено за даними підприємства

Фінансовий та податковий облік реалізації готової продукції наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Фінансовий та податковий облік реалізації готової продукції

Первинний документ	Зміст операції	Фінансовий облік		Сума, грн	Податковий облік, грн.	
		Дебет	Кредит		Дохід	Витрати
1	2	3	4	5	6	7
У разі подальшої оплати						
Накладна	Відвантажено готову продукцію та відображено дохід від реалізації	361	701	1200	1000	-
Податкова накладна	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	200	-	-
Бухгалтерська довідка	Відображено фактичну виробничу собівартість реалізованої готової продукції	901	26	900	-	-
Бухгалтерська довідка	Списано собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	791	901	900	-	-
Бухгалтерська довідка	Списано дохід від реалізації готової продукції	701	791	1000	-	-
Виписка банку	Отримано грошові кошти за реалізовану продукцію	311	361	1200	-	-

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
У разі передоплати						
Виписка банку	Отримано передоплату за продукцію	311	681	1200	-	-
Податкова накладна	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	643	641	200	-	-
Накладна	Відвантажено готову продукцію і відображено дохід від реалізації	361	701	1200	1000	-
Податкова накладна	Списано суму податкових зобов'язань з ПДВ	701	643	200	-	-
Бухгалтерська довідка	Відображено фактичну виробничу собівартість реалізованої готової продукції	901	26	900	-	900
Бухгалтерська довідка	Списано собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	791	901	900	-	-
Бухгалтерська довідка	Списано дохід від реалізації готової продукції	701	791	1000	-	-
Бухгалтерська довідка	Проведено залік заборгованостей	681	361	1200	-	-

Джерело: складено за даними підприємства

ТОВ «ДМК-90» збирається випускати новий вид продукції. Для цього силами власного виробництва ТОВ «ДМК-90» було розроблено конструкторсько-технологічну документацію на продукт, придбано/споруджено та введено в експлуатацію необхідне обладнання, а також створено й протестовано першу партію зразків, частина з яких згодом виявилася придатною до подальшого продажу. Фінансовий та податковий облік освоєння та випуск нового виду продукції ТОВ «ДМК-90» наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Фінансовий та податковий облік освоєння та випуск нового виду готової продукції ТОВ «ДМК-90»

Зміст операції	Фінансовий облік		Сума, грн	Податковий облік	
	Дебет	Кредит		Доходи	Витрати
1	2	3	4	5	6
Розробка конструкторсько-технологічної документації					
1. Списано вартість матеріалів на розробку документації	23	201	1000	-	-
2. Нараховано заробітну плату працівникам КБ, зайнятим	23	661	10000	-	-

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
розробкою конструкторської документації					
3. Нараховано ЄСВ на зарплату працівників КБ (установлена для підприємства ставка – 22%)	23	657	2200	-	-
4. Нараховано амортизацію за ОЗ, що використовуються в розробках	23	131	1600	-	-
5. Вартість конструкторської документації визнано витратами на дослідження і розробки	941	23	14800	-	14800
Випуск пробної партії продукції					
1. Ураховано витрати на створення пробної партії продукції:					
– матеріальна складова (вартість сировини та матеріалів)	23	20	3000	-	-
– заробітна плата працівників, зайнятих випуском пробних зразків	23	661	10000	-	-
– ЄСВ із зарплати працівників	23	651	2200	-	-
– амортизація ОЗ, що використовуються у випуску продукції	23	131	300	-	-
– витрати на тестування та сертифікацію	23	685	700	-	-
	641	685	140	-	-
	685	311	840	-	-
2. Після закінчення випробувань:					
– частину дослідних зразків пробної партії продукції (непридатні до подальшого використання) списано на витрати	941	23	16200	-	16200
– частину пробної партії зразків, що залишилася (придатні до подальшого продажу), визнано готовою продукцією	26	23	6200	-	-
Реалізація готової продукції покупцям					
1. Реалізовано нову продукцію покупцям	361	701	24000	20000	
2. Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	4000	-	-
3. Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	16200	-	-
4. Надійшла оплата від покупця	311	361	24000	-	-

Джерело: складено за даними підприємства

У ході інвентаризації готової продукції, проведеної на ТОВ «ДМК-90» станом на 30.11.2023 р., інвентаризаційна комісія встановила такі розбіжності: у матеріально відповідальної особи: нестача на суму 5000 грн та нестача 400 грн понаднормова де винна в нестачі особа не встановлена. На підставі висновків інвентаризаційної комісії готова продукція, яких не вистачає,

підлягають списанню з балансу ТОВ «ДМК-90». Відображення в обліку інвентаризаційних різниць за готовою продукцію ТОВ «ДМК-90» наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Відображення в обліку інвентаризаційних різниць за готовою продукцію ТОВ «ДМК-90»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1. Виправлення помилки списання готової продукції				
1	Відображено додаткове списання реалізованого в поточному звітному році	901	26	5000,00
2	Відображено фінансовий результат	791	901	5000,00
2. Списання нестачі готової продукції (винна особа не встановлена)				
1	Списано на витрати суму нестачі	947	26	400
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість понаднормової нестачі	947	641/ПДВ	66
3	Відображено суму понаднормової нестачі в позабалансовому обліку (330 грн. + 66 грн.)	072	-	396
4	Списано на фінансовий результат суму витрат	791	947	466
3. Списання нестачі готової продукції (винна особа встановлена)				
1	Списано на витрати суму від'ємної сумової різниці	947	26	10500
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ при списанні понаднормової нестачі	947	641/ПДВ	2100
3	Відображено суму збитку, що підлягає відшкодуванню винною особою підприємству (10500 грн. + 2100 грн.)	375	716	12600
4	Погашено заборгованість винної особи шляхом внесення грошових коштів до каси підприємства	301	375	12600
5	Відображено фінансовий результат	791	947	12600
		716	791	12600

Джерело: складено за даними підприємства

Отже, рахунок 26 «Готова продукція» призначено для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції ТОВ «ДМК-90». До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ДМК-90»

Для аналізу фінансової звітності використовуємо бухгалтерську звітність підприємства та існуючу методику для проведення аналізу. Для оцінки фінансового стану ТОВ «ДМК-90» використовують інструмент фінансовий аналіз. Аналіз ліквідності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз ліквідності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	>1	5,146495	6,2857346	6,379487	4,4342951
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	5,110928	6,2523177	6,349044	4,2554281
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	4,729647	5,4016649	5,925592	3,9209851
Чистий оборотний капітал, тис грн		189217	223502	275306	341496

Продовження таблиці 2.7

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття	1,13924	22,13623	0,093752	1,491509	-1,94519	-30,4914
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,141389	22,33233	0,096726	1,54704	-2,09362	-32,9753
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,672018	14,20862	0,523927	9,699355	-2,00461	-33,8296
Чистий оборотний капітал, тис грн	34285	18,11941	51804	23,17832	66190	24,04234

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.7 представлено аналіз ліквідності ТОВ «ДМК-90» за період з 2020 по 2023 роки. Розглянуті наступні показники:

Коефіцієнт покриття: значення показника в 2020 році становило 5,1465, у 2021 році зросло до 6,2857 (+1,1392 або +22,14%). У 2022 році цей коефіцієнт майже не змінився, збільшившись лише на 0,0938 (+1,49%), але у 2023 році знизився до 4,4343 (-1,9452 або -30,49%). Зменшення показника вказує на

зниження здатності підприємства покривати свої поточні зобов’язання за рахунок оборотних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності: у 2020 році коефіцієнт становив 5,1109, у 2021 році зріс до 6,2523 (+1,1414 або +22,33%). У 2022 році його приріст склав лише 0,0967 (+1,55%), а у 2023 році він різко знизився до 4,2554 (-2,0936 або -32,98%). Це свідчить про погіршення здатності підприємства швидко погашати короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності: Значення цього показника в 2020 році було 4,7296, у 2021 році зросло до 5,4017 (+0,672 або +14,21%), у 2022 році – до 5,9256 (+0,5239 або +9,70%). Однак у 2023 році він зменшився до 3,9210 (-2,0046 або -33,83%). Це свідчить про зниження резерву найбільш ліквідних активів.

Чистий оборотний капітал: у 2020 році становив 189217 тис. грн, у 2021 році збільшився на 34285 тис. грн (+18,12%), у 2022 році зріс на 51804 тис. грн (+23,18%) і в 2023 році – ще на 66190 тис. грн (+24,04%), досягнувши 341496 тис. грн. Постійне зростання показника свідчить про зміцнення фінансової стійкості компанії. Аналіз відхилень від показників попередніх років показує, що хоча деякі показники погіршилися, наприклад, коефіцієнт покриття та коефіцієнт швидкої ліквідності, але інші показники, такі як коефіцієнт абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал, показують певне покращення у 2023 році. Коефіцієнти покриття, швидкої та абсолютної ліквідності зростали у 2021-2022 роках, але у 2023 році зазнали значного зниження, що може бути сигналом до погіршення платоспроможності підприємства. Чистий оборотний капітал демонструє стабільну позитивну динаміку, що є позитивним фактором для фінансової стійкості. Аналіз платоспроможності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	>=0,5	0,308689	0,3340784	0,443366	0,4331466
Коефіцієнт фінансування	< 1	2,239506	1,99376	1,255475	1,3086869
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	4,146495	5,2857346	5,379487	3,4342951
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	0,910047	1,0172452	0,977958	1,1170075

Продовження таблиці 2.8

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт фінансової автономії	0,025389	8,22488	0,109287	32,71305	-0,01022	-2,30486
Коефіцієнт фінансування	-0,24575	-10,9732	-0,73829	-37,0298	0,053212	4,238396
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1,13924	27,47476	0,093752	1,773686	-1,94519	-36,1594
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,107198	11,7794	-0,03929	-3,8621	0,139049	14,21832

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.8 подано аналіз платоспроможності ТОВ «ДМК-90» за період з 2020 по 2023 роки. Розглянуті наступні показники:

Коефіцієнт фінансової автономії: у 2020 році значення показника становило 0,3087, у 2021 році воно зросло до 0,3341 (+0,0254 або +8,22%). У 2022 році коефіцієнт підвищився до 0,4434 (+0,1093 або +32,71%), однак у 2023 році незначно знизився до 0,4331 (-0,0102 або -2,30%). Попри зростання, показник не досяг нормативного значення ≥ 0,5, що свідчить про недостатній рівень фінансової незалежності компанії.

Коефіцієнт фінансування: у 2020 році показник був 2,2395, у 2021 році він зменшився до 1,9938 (-0,2458 або -10,97%). У 2022 році коефіцієнт продовжив знижуватись до 1,2555 (-0,7383 або -37,03%), але у 2023 році зріс до 1,3087 (+0,0532 або +4,24%). Значення залишаються значно вищими за

норматив < 1, що вказує на високу залежність підприємства від позикових коштів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: у 2020 році коефіцієнт становив 4,1465, у 2021 році зріс до 5,2857 (+1,1392 або +27,47%). У 2022 році показник підвищився до 5,3795 (+0,0938 або +1,77%), однак у 2023 році знизився до 3,4343 (-1,9452 або -36,16%). Значення перевищують норматив ≥ 0,1, що свідчить про наявність достатніх власних оборотних засобів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу: у 2020 році значення показника було 0,9100, у 2021 році воно зросло до 1,0172 (+0,1072 або +11,78%). У 2022 році показник знизився до 0,9780 (-0,0393 або -3,86%), але у 2023 році знову підвищився до 1,1170 (+0,1390 або +14,22%). Значення перевищують норматив > 0,2, що свідчить про достатню гнучкість використання власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової автономії демонструє поступове покращення, хоча в 2023 році спостерігається незначне зниження. Коефіцієнт фінансування перевищує норматив, що вказує на суттєву залежність підприємства від залучених коштів, попри позитивну динаміку в 2023 році. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами перевищує норматив, але зниження у 2023 році потребує уваги для забезпечення стійкості. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує позитивну динаміку і перевищує норматив протягом усього періоду. Підприємству необхідно удосконалити управління власними і залученими коштами для досягнення оптимального рівня фінансової автономії та продовжити зусилля для збереження позитивної динаміки коефіцієнта маневреності власного капіталу.

Аналіз ділової активності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз ділової активності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	2,270688	1,1260337	0,852212	0,6442724
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	80,87568	47,776085	52,36534	18,129874
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	104,62	34,737991	24,42006	12,774753
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	4,451276	7,5351507	6,874776	19,856729
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	3,441024	10,363294	14,74198	28,180585
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	942,3537	493,78063	370,8051	44,6555
Фондовіддача	5,278154	2,4912555	1,507342	1,1751
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	7,355906	3,5056181	2,197943	1,4709886

Продовження таблиці 2.9

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р	
	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	-1,14465	-50,41	-0,27382	-24,3174	-0,20794	-24,4
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-33,0996	-40,9265	4,589254	9,605755	-34,2355	-65,3781
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-69,882	-66,796	-10,3179	-29,7022	-11,6453	-47,6875
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	3,083874	69,28068	-0,66037	-8,76391	12,98195	188,8345
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	6,922269	201,1689	4,378687	42,25189	13,4386	91,15874
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-448,573	-47,6013	-122,976	-24,9049	-326,15	-87,9572
Фондовіддача	-2,7869	-52,8006	-0,98391	-39,4947	-0,33224	-22,0416
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-3,85029	-52,3428	-1,30767	-37,3023	-0,72695	-33,0743

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.9 представлений аналіз ділової активності ТОВ «ДМК-90» за період з 2020 по 2023 роки.

Коефіцієнт оборотності активів: у 2020 році цей показник був 2,2707, а в 2021 році знизився до 1,1260 (-1,1447 або -50,41%). У 2022 році коефіцієнт зменшився до 0,8522 (-0,2738 або -24,32%), а в 2023 році ще більше впав до 0,6443 (-0,2080 або -24,40%). Це вказує на зниження ефективності використання активів для генерування виручки.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості: у 2020 році становив 80,876, але у 2021 році знизився до 47,776 (-33,100 або -40,93%). У 2022 році спостерігалося покращення до 52,365 (+4,589 або +9,61%), однак у 2023 році показник різко знизився до 18,130 (-34,236 або -65,38%). Це свідчить про погіршення ефективності розрахунків з кредиторами.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: у 2020 році показник становив 104,62, але в наступні роки спостерігався суттєвий спад: у 2021 році до 34,738 (-69,882 або -66,80%), у 2022 році до 24,420 (-10,318 або -29,70%) і в 2023 році до 12,775 (-11,645 або -47,69%). Це свідчить про збільшення строків погашення дебіторської заборгованості.

Строк погашення кредиторської заборгованості: у 2020 році цей показник був 4,45 днів, але в 2021 році збільшився до 7,54 (+3,084 або +69,28%). У 2022 році строк скоротився до 6,87 (-0,660 або -8,76%), проте у 2023 році зріс до 19,86 (+12,982 або +188,83%). Це вказує на суттєві затримки у розрахунках із постачальниками.

Строк погашення дебіторської заборгованості: у 2020 році строк становив 3,44 днів, а в 2021 році зріс до 10,36 (+6,922 або +201,17%). У 2022 році строк збільшився до 14,74 (+4,379 або +42,25%) і досяг 28,18 днів у 2023 році (+13,439 або +91,16%). Це свідчить про суттєве уповільнення погашення дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів: у 2020 році показник становив 942,354, але у 2021 році впав до 493,781 (-448,573 або -47,60%). У 2022 році значення зменшилося до 370,805 (-122,976 або -24,90%), а в 2023

році знизилося до 44,656 (-326,150 або -87,96%). Це вказує на значне зниження ефективності управління матеріальними запасами.

Фондовіддача: у 2020 році фондовіддача була 5,278, але в 2021 році впала до 2,491 (-2,787 або -52,80%). У 2022 році вона зменшилася до 1,507 (-0,984 або -39,49%), а в 2023 році досягла 1,175 (-0,332 або -22,04%). Це свідчить про зниження ефективності використання основних засобів.

Коефіцієнт віддачі власного капіталу: у 2020 році показник був 7,356, але в 2021 році впав до 3,506 (-3,850 або -52,34%). У 2022 році він зменшився до 2,198 (-1,308 або -37,30%) і досяг 1,471 у 2023 році (-0,727 або -33,07%). Це вказує на зниження ефективності використання власного капіталу.

Аналіз показників ділової активності ТОВ «ДМК-90» демонструє загальну тенденцію до зниження ефективності управління активами, запасами та капіталом. Особливу увагу слід звернути на тривалі строки погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, що суттєво погіршилися у 2023 році. Необхідно удосконалити процес управління дебіторською та кредиторською заборгованістю для оптимізації строків розрахунків, переглянути підходи до управління матеріальними запасами з метою підвищення їх оборотності та впровадити заходи для покращення ефективності використання основних засобів та власного капіталу.

Аналіз рентабельності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз рентабельності ТОВ «ДМК-90» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів		0,000582	0,0004327	0,088527	0,0073898
Рентабельність власного капіталу		0,001885	0,0013469	0,228321	0,0168723
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0,000256	0,0003842	0,103879	0,01147
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	0,00000	0,01095	0,16228	0,02346

Продовження таблиці 2.10

Показник	Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %	Абсолютне, грн	Відносне, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,00015	-25,6592	0,088095	20361,57	-0,08114	-91,6525
Рентабельність власного капіталу	-0,00054	-28,5567	0,226974	16850,98	-0,21145	-92,6103
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,000128	49,91084	0,103495	26936,02	-0,09241	-88,9583
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,010946	0,0	0,151334	1382,564	-0,13882	-85,5419

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.10 представлений аналіз рентабельності ТОВ «ДМК-90» за період з 2020 по 2023 роки.

Коефіцієнт рентабельності активів: у 2021 році значення показника становило 0,00043 (-0,00015 або -25,66% порівняно з 2020 роком). У 2022 році відбулося значне зростання до 0,08853 (+0,08810 або +20 361,57%), однак у 2023 році він зменшився до 0,00739 (-0,08114 або -91,65%). Такі коливання свідчать про нестабільність використання активів компанією.

Рентабельність власного капіталу: у 2021 році рентабельність була низькою – 0,00135 (-0,00054 або -28,56% порівняно з попереднім роком). У 2022 році показник зріс до 0,22832 (+0,22697 або +16 851%), однак у 2023 році він знизився до 0,01687 (-0,21145 або -92,61%). Це вказує на серйозні труднощі в досягненні стабільної прибутковості для акціонерів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу: у 2021 році показник дорівнював 0,00038 (+0,00013 або +49,91% порівняно з попереднім роком). У 2022 році спостерігалося значне зростання до 0,10388 (+0,10350 або +26 936%), однак у 2023 році показник знову знизився до 0,01147 (-0,09241 або -88,96%). Це свідчить про нестабільність у досягненні високої рентабельності.

Коефіцієнт рентабельності реалізації: у 2021 році значення показника становило 0,01095 (+0,01095 у порівнянні з 2020 роком). У 2022 році він зріс

до 0,16228 (+0,15133 або +1 382,56%), але в 2023 році зменшився до 0,02346 (-0,13882 або -85,54%). Це вказує на значні труднощі з ефективним генеруванням прибутку від реалізації.

Аналіз рентабельності показує, що попри деякі поліпшення у 2022 році, компанія не змогла утримати позитивну динаміку у 2023 році. Значні коливання всіх розглянутих показників свідчать про низьку стабільність фінансового стану. Особливо важливим є суттєве зниження рентабельності активів та власного капіталу у 2023 році. Підприємству необхідно провести оптимізацію використання активів: впровадити заходи для підвищення ефективності управління активами, зокрема шляхом скорочення низькорентабельних вкладень, роботу над стабілізацією прибутковості: розробити довгострокову стратегію для забезпечення стабільного зростання показників рентабельності, зокрема шляхом підвищення ефективності реалізації продукції та послуг Окрім цього, необхідно залучення інвестицій: для зростання показників рентабельності власного капіталу необхідно розглянути можливості залучення інвесторів і підвищення продуктивності власного капіталу.

Отже, рахунок 26 «Готова продукція» призначено для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства. До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: у 2020 році коефіцієнт становив 4,1465, у 2021 році зріс до 5,2857 (+1,1392 або +27,47%). У 2022 році показник підвищився до 5,3795 (+0,0938 або +1,77%), однак у 2023 році знизився до 3,4343 (-1,9452 або -36,16%). Значення перевищують норматив $\geq 0,1$, що свідчить про наявність достатніх власних оборотних засобів.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ДМК-90»

3.1 Внутрішній контроль готової продукції ТОВ «ДМК-90»

Метою контролю готової продукції є встановлення законності, достовірності і доцільності здійснених операцій з готовою продукцією, а також правильності їх відображення в обліку та звітності.

Завдання проведення контролю готової продукції полягає в перевірці: фактичної наявності готової продукції на складах підприємства, наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції, замовлення та фактичного відпуску готової продукції, правильності визначення залишку готової продукції, відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати.

Анкету перевірки готової продукції подано в таблиці 3.1. У програмі контролю готової продукції відображає основні процедури для вирішення основних завдань перевірки.

Таблиця 3.1 – Анкета перевірки готової продукції

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Яким документом оформлюються випуск із виробництво готової продукції:				
	- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;				
	- Накладна;				
	- Прибуткова накладна.				
2	Яким документом оформлюються відвантаження готової продукції покупцю:				
	- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;				
	- Накладна;				
	- Видаткова накладна.				
	- Товарно-транспортна накладна.				
3	Чи відпускається готова продукція без довіреності?				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
4	Чи використовується для обліку готової продукції на складі Картка складського обліку?				
5	На якому рахунку обліковуються готова продукція: - 20;				
	- 23;				
	- 26;				
	- 28.				
6	Чи є на підприємстві наказ про облікову політику?				
7	Як відображається в обліку випуск готової продукції з виробництва: - Дт 26 Кт 23				
	- Дт 23 Кт 26				
	- Дт 26 Кт 201				
8	Як відображається в обліку списання собівартості реалізованої продукції: - Дт 901 Кт 26				
	- Дт 361 Кт 26				
	- Дт 26 Кт 901				
9	Яка періодичність проведення інвентаризації готової продукції:				
	- раз на рік;				
	- двічі на рік;				
	- не проводиться?				
10	Як ведеться облік готової продукції:				
	- вручну;				
	- автоматизовано;				
	- комбіновано?				
11	Хто на підприємстві приймає рішення про реалізацію готової продукції:				
	- керівник;				
	- головний бухгалтер;				
	- менеджер				

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер використовує загальний план контролю готової продукції (табл. 3.2). План контролю є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах контролю і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Контроль готової продукції підприємства авторами рекомендується проводити в кілька етапів.

Таблиця 3.2 – Загальний план проведення контролю готової продукції

Етап перевірки	Процедури контролю	Метод перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування контролю готової продукції			
Основний	Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства	Інвентаризація, суцільна		
	Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції	Документальна: по суті, формальна, арифметична, вибіркова		
	Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції	Документальна: по суті, формальна, арифметична, вибіркова		
	Перевірка правильності визначення залишку готової продукції	Документальна: по суті, формальна, арифметична, суцільна		
	Перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати	Документальна: по суті, формальна, арифметична, вибіркова		
Завершальний	Складання звіту			

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

При первісному контролі, процедури контролю будуть залежить від рівня довіри до результатів попереднього контролю. Якщо контроль буде базуватися на даних попереднього контролю, то необхідно уважно вивчити його робочі документи або детально організацію обліку готової продукції, чи адекватним був підхід попереднього контролера. Програма контролю готової продукції наведено в таблиці 3.3.

Для вирішення поставлених завдань контролю готової продукції були використані робочі документи контролера (табл.3.4-3.8), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення контролю готової продукції.

Таблиця 3.3 – Програма контролю готової продукції

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Докази контролю	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у фактичної наявності готової продукції на складах підприємства	Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства	А, Б, Г, Є	Накладні, Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, Видаткові накладні, Товарно-транспортні накладні	ГП-1			
2	Впевнитись у наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції	Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції	А, Б, В, Г	Накладні, Лімітно-забірні картки, Картки складського обліку, Накладні на відпуск готової продукції	ГП-2			
3	Впевнитись у правильності замовлення та фактичного відпуску готової продукції	Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Накладні, Лімітно-забірні картки, Картки складського обліку, Накладні на відпуск готової продукції	ГП-3			
4	Впевнитись у правильності визначення залишку готової продукції	Перевірка правильності визначення залишку готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Аналітичні дані рахунку 26	ГП-4			
5	Впевнитись у відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати	Перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати	А, Б, В, Г, Е	Накладні, Картки складського обліку, Накладні на відпуск готової продукції, платіжні доручення	ГП-5			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов’язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Таблиця 3.4 – Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства ГП-1

Місця зберігання	Вид готової продукції	За даними бухгалтерії	Фактично встановлені дані при інвентаризації	Відхилення	Результат інвентаризації – підлягає:	
					Списанню, якщо прийшло в негідність	Оприбуткуванню, якщо виявлено зайве
склад	А	5000	4000	-1000	1000	-
цех	Б	10000	9000	-1000	1000	-
Разом		15000	13000	-2000	2000	

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Висновки за результатами контролю: перевірка фактичної наявності готової продукції встановлена нестача на складі на суму 1000 грн і в цеху на суму 1000 грн. За висновками комісії списана готова продукція, як ті, що прийшлі в негідність із-за пошкоджень після вибухів.

Таблиця 3.5 – Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції ГП-2

Період	Накладна	Лімітно-забірна картка	Картка складського обліку	Накладна на відпуск готової продукції	Інші документи		
Березень 2023	4500	4500	4000	4500			

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Висновки за результатами контролю: перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції виявило різницю між сумами у накладної, лімітно-забірної карткою, накладною на відпуск готової продукції та карткою складського обліку на 500 грн.

Таблиця 3.6 – Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції ГП-3

Покупець	Вид готової продукції	Замовлено готової продукції	Фактично відпущено готової продукції	Відхилення
ТОВ «Мірка»	А	6000	5000	-1000
ПП «Ріка»	Б	7000	6000	-1000
Разом		13000	11000	-2000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Висновки за результатами контролю: перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції встановлено різницю у покупців ТОВ «Мірка» на суму 1000 грн і ПП «Ріка» на суму 1000 грн.

Таблиця 3.7 – Перевірка правильності визначення залишку готової продукції ГП-4

Вид готової продукції	Залишок готової продукції на початок	Випущена готова продукція з виробництва	Реалізована готова продукція покупцям	Залишок готової продукції на кінець
А	50000	100000	90000	60000
Б	20000	80000	70000	30000
Разом	70000	180000	160000	90000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Висновки за результатами контролю: перевірка правильності визначення залишку готової продукції перерахувала по кожному виду продукції кількість випущеної та реалізованої продукції, а також залишки на кінець.

Таблиця 3.8 – Перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати ГП-5

Покупець	Вид готової продукції	Відвантажено готову продукцію	Отримано оплати	Відхилення
ТОВ «Люкс»	А	50000	40000	-10000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [42]

Висновки за результатами контролю: перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати встановила різницю між розміром відвантаженої та сплаченої покупцями на суму 10000 грн.

Звіт внутрішнього контролера

місто Запоріжжя «28» лютого 2024 р.

Проведена внутрішня перевірка готової продукції.

за період з «01» січня 2023 р. по «31» грудня 2023 р.

Підстава для проведення внутрішнього контролю наказ № 12 від 25.12.2023 р.

Матеріально-відповідальні особи

з «01» січня 2023 р. по «31» грудня 2023 р.

Початок перевірки «01» лютого 2024 р.

Перевірка закінчена «28» лютого 2024 р.

Документи наданні до перевірки: накладні, лімітно-забірна картка, картка складського обліку, довідка бухгалтерії.

Питання винесені до перевірки:

1. Перевірка фактичної наявності готової продукції на складах підприємства.

2. Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції.

3. Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції.

4. Перевірка правильності визначення залишку готової продукції.

5. Перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати.

Порушення виявлені в ході перевірки:

1. Перевірка фактичної наявності готової продукції встановлена нестача на складі на суму 1000 грн і в цеху на суму 1000 грн. За висновками комісії списана готова продукція, як ті, що прийшлі в негідність із-за пошкоджень після вибухів.

2. Перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції виявило різницю між сумами у накладної, лімітно-забірної карткою, накладною на відпуск готової продукції та карткою складського обліку на 500 грн.

3. Перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції встановлено різницю у покупців ТОВ «Мірка» на суму 1000 грн і ПП «Ріка» на суму 1000 грн.

4. Перевірка правильності визначення залишку готової продукції перерахувала по кожному виду продукції кількість випущеної та реалізованої продукції, а також залишки на кінець.

5. Перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати встановила різницю між розміром відвантаженої та сплаченої покупцями на суму 10000 грн.

Висновки та рекомендації за результатами перевірки:

Облік готової продукції ведеться з порушенням Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», Плану рахунків бухгалтерського обліку, Положення про проведення інвентаризацію.

3.2 Шляхи щодо удосконалення фінансового та податкового обліку готової продукції ТОВ «ДМК-90»

Для обліку готової продукції відсутні первинні документи, а данні та відповідні розрахунки відображаються у довідках бухгалтерії, але це не зручно і витрачається багато зайвого часу. Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення готової продукції, а саме: інвентаризації, відображення в податковому обліку, в фінансовому обліку та звітності, що наведені у таблицях 3.9-3.12.

Таблиця 3.9 – Відомість інвентаризації готової продукції

Найменування ГП	Од. вим.	Номенклатурний номер	субрахунок	За даними ведення обліку		Фактично виявлено в ході інвентаризації		Виявлено відхилення, грн	
				К-ть	Сума, грн	К-ть	Сума, грн	Нестачі	Лишки

Джерело: складено автором

Таблиця 3.10 – Відомість відображення в фінансовому обліку готової продукції

Зміст операції	За даними підприємства відображено у фінансовому обліку			Журнал/Відомість			Головна книга		
	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн

Джерело: складено автором

Таблиця 3.11 – Відомість відображення в податковому обліку готової продукції

Найменування ГП	Од. вим.	За даними ведення обліку			Фактично пошкоджено внаслідок знищення атаками рф			Складено документ на підтвердження знищення		Відображено у податковому обліку, грн	
		К-ть	Ціна, грн	Сума, грн	К-ть	Ціна, грн	Сума, грн	№	Дата	Податкове зобов'язання	Витрати

Джерело: складено автором

Таблиця 3.12 – Відомість відображення у фінансовій звітності готової продукції

Період	Відповідність даних обліку			Відповідність даних форм для перенесення даних				
	Баланс за попередній період на кінець	Баланс на початок звітного періоду	Відповідність даних	Головна книга	Журнал	Оборотна відомість	Баланс на початок звітного періоду	Відповідність даних

Джерело: складено автором

Отже, для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення готової продукції, а саме: інвентаризації, відображення в податковому обліку, в фінансовому обліку та звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого списання готової продукції, допоможуть оцінити вплив на податкову систему з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації.

3.3 Шляхи щодо удосконалення внутрішнього контролю готової продукції ТОВ «ДМК-90»

Метою контролю готової продукції є дослідження фактичної наявності, правильності надходження та випуску готової продукції, а також відображення її в податковому та фінансовому обліку й звітності.

Завдання проведення контролю готової продукції полягають у перевірці правильності відображення в податковому та фінансовому обліку та звітності готової продукції, а також своєчасності проведення інвентаризації.

Тест внутрішнього контролю готової продукції подано в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Тест внутрішнього контролю готової продукції

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Який вид готової продукції випускає Ваше підприємство?				
2	Готова продукція підприємства вважаються активом, якщо: • призначена для подальшого продажу (розподілу, передачі) у звичайному ході справ; • перебуває у процесі виробництва з метою подальшого продажу вироблених товарів; • використовується для споживання під час виробництва, виконання робіт, надання послуг або управління підприємством.				
3	Що виключається зі складу готової продукції підприємства: • продукція, яка передана на виробництво; • продукція, яка продана або реалізована; • продукція, яка втрачена через недбалість працівників, крадіжки або надзвичайні обставини; продукція, яка передана безоплатно.				
4	Які з перелічених етапів здійснює Ваше підприємство для оформлення списання знищеної або пошкодженої готової продукції: • Ідентифікацію пошкодженої або знищеної готової продукції. Проведення огляду та перевірку готової продукції, для встановлення обсягу та ступеня пошкодження. • Документальне підтвердження пошкодження готової продукції. Фотофіксація, складання актів або інших документів, які підтверджують факт пошкодження або знищення готової продукції.				

Продовження таблиці 3.13

1	2	3	4	5	6
	• Визначення вартості пошкодженої або знищеної готової продукції: Оцінка вартості пошкодженої або знищеної готової продукції на підставі ціни закупівлі або виробництва. • Списання готової продукції з балансу: Залишення відповідного запису в бухгалтерському обліку для списання пошкодженої або знищеної готової продукції з балансу підприємства. • Забезпечення ведення належної документації: Заповнення необхідних документів, включаючи акти списання, які підтверджують факт списання пошкодженої або знищеної готової продукції.				
5	Чи складаються під час проведення інвентаризації окремі описи для непридатної та зіпсованої готової продукції?				
6	Чи складає Інвентаризаційна комісія протокол, в якому відображаються висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю готової продукції та даними бухгалтерського обліку?				
7	Чи складається наказ керівника підприємства для списання пошкодженої або зіпсованої готової продукції після проведення інвентаризації?				
8	Чи оформлюється акт списання готової продукції у довільній формі?				
9	Як відображається в обліку вартість знищеної або втраченої готової продукції: - Дт 977 Кт 26 - Дт 947 Кт 26 - Дт 943 Кт 26				
10	Як відображається в обліку первісна вартість втраченої готової продукції, яка була передана на відповідальне зберігання: - Дт 977 Кт 26 - Дт 947 Кт 26 - Дт 943 Кт 26 - Дт 072				
11	Як відображається в обліку відшкодування втраченої готової продукції: - Дт 377 Кт 716 - Дт 375 Кт 716 - Дт 377 Кт 712 - Кт 072				
12	За якою вартістю відображається в обліку готова продукція при уцінці: - Первісною вартістю - Дооціненою вартістю - Уціненою вартістю - Чистою вартістю реалізації - за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації				

Джерело: складено автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю готової продукції (табл. 3.14).

Таблиця 3.14 – Загальний план проведення контролю готової продукції

Етап перевірки	Процедури перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення перевірки готової продукції		
Основний	Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки готової продукції		

Джерело: складено автором

Загальний план контролю готової продукції є документом організаційно-методологічного характеру. Загальний план складається з переліку процедур відповідно до кожного етапу, строків їх виконання із зазначенням відповідних виконавців.

Програму контролю готової продукції наведено в таблиці 3.15. Для вирішення поставлених завдань контролю готової продукції пропонуємо робочі документи (табл. 3.16 – 3.19), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.16 – Робочий документ ГП-1 – Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції

Найменування ГП	Од. вим.	Номенклатурний номер	субрахунок	За даними ведення обліку		Фактично виявлено в ході інвентаризації		Відхилення	
				К-ть	Сума, грн	К-ть	Сума, грн	Нестачі	Лишки

Джерело: складено автором

Таблиця 3.15 – Програма контролю готової продукції

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності проведення інвентаризації готової продукції	Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції	А, Б, В, Г, Д, Е	Фактичний, арифметичний, по суті, суцільний	ГП-1			
2	Впевнитись у правильності відображення в податковому обліку готової продукції	Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ГП-2			
3	Впевнитись у правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції	Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції	А, Б, В, Г, Е	Документальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГП-3			
4	Впевнитись у правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції	Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції	А, Б, В, Г, Е, Є	Документальний, формальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГП-4			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов’язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено автором

При первинному контролі, процедури контролю будуть залежати від рівня довіри до попередніх результатів. Якщо контроль буде базуватися на даних попередньої перевірки, то необхідно уважно вивчити робочі документи або організацію обліку.

Таблиця 3.17 – Робочий документ ГП-2 – Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції

Найме ну-вання ГП	Од. вим.	За даними ведення обліку			Фактично пошкоджено внаслідок знищення			Відхилення		Відображено у податковому обліку	
		К-ть	Ціна, грн	Сума, грн	К-ть	Ціна, грн	Сума, грн	К-ть	Сума, грн	Податкове зобовя-зання	Витра-ти

Джерело: складено автором

Таблиця 3.18 – Робочий документ ГП-3 – Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції

Зміст операції	За даними підприємства відображено у фінансовому обліку			За даними контролю			Відхилення та виправлення		
	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн

Джерело: складено автором

Таблиця 3.19 – Робочий документ ГП-4 – Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції

Період	Баланс за попередній період на кінець	Головна книга	Журнал	Оборотна відомість	Баланс на початок звітного періоду	Відхилення			
						Головна від журналу	Журнал від головної	Баланс від Журналу	Баланс на початок звітного періоду від Балансу на кінець попереднього періоду

Джерело: складено автором

Запропонована методика проведення внутрішнього контролю готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи, що надасть змогу контролеру охопити всі аспекти обліку готової продукції на підприємстві, дослідити

правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективний зовнішній і внутрішній контроль.

Отже, порушення виявлені в ході перевірки: 1) перевірка фактичної наявності готової продукції встановлена нестача на складі на суму 1000 грн і в цеху на суму 1000 грн. За висновками комісії списана готова продукція, як ті, що прийшлі в негідність із-за пошкоджень після вибухів; 2) перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції виявило різницю між сумами у накладної, лімітно-забірної карткою, накладною на відпуск готової продукції та карткою складського обліку на 500 грн; 3) перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції встановлено різницю у покупців ТОВ «Мірка» на суму 1000 грн і ПП «Ріка» на суму 1000 грн; 4) перевірка правильності визначення залишку готової продукції перерахувала по кожному виду продукції кількість випущеної та реалізованої продукції, а також залишки на кінець; 5) перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати встановила різницю між розміром відвантаженої та сплаченої покупцями на суму 10000 грн.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення готової продукції, а саме: інвентаризації, відображення в податковому обліку, в фінансовому обліку та звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого списання готової продукції, допоможуть оцінити вплив на податкову систему з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації.

Запропонована методика проведення внутрішнього контролю готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи, що надасть змогу контролеру охопити всі аспекти обліку готової продукції на підприємстві, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективний зовнішній і внутрішній контроль.

ВИСНОВКИ

Готовою продукцію є продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

Основними завданнями обліку готової продукції є: постійний контроль за виробництвом готової продукції (робіт, послуг) у розрізі показників як її обсяг, асортимент, якість; комплексний і вірогідний облік готової продукції на складі, систематичний контроль за її збереженням і станом; своєчасний і регулярний облік відвантаженої та реалізованої продукції (робіт, послуг), достовірна чітка організація розрахункових операцій з покупцями та замовниками; облік і контроль дотримання кошторису бюджетних, непрямих та інших витрат, пов'язаних зі збутом продукції (робіт, послуг); своєчасне і достовірне визначення результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх облік. Готова продукція може бути тільки виготовлена підприємством. Готова продукція оприбутковується на склад із виробничих підрозділів на основі первинних документів – накладних, актів, приймально-здавальних актів, накладних-вимог на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів та ін., актів інвентаризації, приймально-здавальних актів, бухгалтерських довідок, відомостей випуску продукції та документів, що засвідчують якість. Готову продукцію, відпущену зі складу покупцеві, вважають відвантаженою продукцією. При відображенні в обліку реалізації відвантаженої продукції визначають собівартість реалізації. Облік готової продукції на складі ведеться в міру її надходження на склад або відпуску зі склад. Наприкінці місяця невід'ємною умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю.

Завдання проведення контролю готової продукції полягає в перевірці: фактичної наявності готової продукції на складах підприємства, наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції,

замовлення та фактичного відпуску готової продукції, правильності визначення залишку готової продукції, відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати.

Рахунок 26 «Готова продукція» призначено для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства. До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: у 2020 році коефіцієнт становив 4,1465, у 2021 році зріс до 5,2857 (+1,1392 або +27,47%). У 2022 році показник підвищився до 5,3795 (+0,0938 або +1,77%), однак у 2023 році знизився до 3,4343 (-1,9452 або -36,16%). Значення перевищують норматив ≥ 0,1, що свідчить про наявність достатніх власних оборотних засобів.

Порушення виявлені в ході перевірки: 1) перевірка фактичної наявності готової продукції встановлена нестача на складі на суму 1000 грн і в цеху на суму 1000 грн. За висновками комісії списана готова продукція, як ті, що прийшлі в негідність із-за пошкоджень після вибухів; 2) перевірка наявності первинних документів, за допомогою яких ведеться облік готової продукції виявило різницю між сумами у накладної, лімітно-забірної карткою, накладною на відпуск готової продукції та карткою складського обліку на 500 грн; 3) перевірка замовлення та фактичного відпуску готової продукції встановлено різницю у покупців ТОВ «Мірка» на суму 1000 грн і ПП «Ріка» на суму 1000 грн; 4) перевірка правильності визначення залишку готової продукції перерахувала по кожному виду продукції кількість випущеної та реалізованої продукції, а також залишки на кінець; 5) перевірка відповідності відвантаження готової продукції та надходження фактичної суми оплати встановила різницю між розміром відвантаженої та сплаченої покупцями на суму 10000 грн.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення готової продукції, а саме: інвентаризації, відображення в податковому обліку, в фінансовому обліку та звітності. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку, необґрунтованого списання готової продукції, допоможуть оцінити вплив на податкову систему з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації.

Запропонована методика проведення внутрішнього контролю готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи, що надасть змогу контролеру охопити всі аспекти обліку готової продукції на підприємстві, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, уникнути незаконного списання знищених активів, провести ефективний зовнішній і внутрішній контроль.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 10.10.24).

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : пер. з англ. / О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зєніна, О. В. Гик та ін. URL: http://apu.com.ua (дата звернення: 10.10.24).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws /show/z0336-13#Text (дата звернення: 10.10.24).

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text (дата звернення: 10.10.24).

5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755 (дата звернення: 10.10.24).

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 10.10.2023).

7. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: http://law.dt-kt.com/nakaz-ministerstva-finansiv-ukrayiny-13 (дата звернення: 10.10.2024).

8. Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов’язаних із

пошкодженням будівель та споруд : Постанова Кабінету міністрів України від 19.04.2022 р. № 473. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#Text (дата звернення: 10.10.24).

9. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

10. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.

11. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік : роздуми вченого. Житомир : ПП «Рута», 2001. 100 с.

12. Візіренко С. В., Агаркова О. В. Організація обліку процесу реалізації готової продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 24. С. 36–42. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.36.

13. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

14. Готова продукція : особливості обліку. URL: https://news.dtkt.ua/accounting/individual-transactions/42876-gotova-produkciia-osoblivosti-obliku (дата звернення: 10.10.24).

15. Демченко Т. А., Чвертко Л. А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Науковий журнал «Економічні горизонти»*. 2017. № 1 (2). С. 48–56.

16. Ільченко Т. Формування ефективної системи логістичного менеджменту у сфері реалізації продукції підприємства. *Економіка та суспільство.* 2024. № 67. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4720 (дата звернення: 10.10.24). DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-35.

17. Клімов А., Міронова О. , Пантелеєв В., Утенкова К. Практичний аудит : анфас та профіль / за ред. В. Ю. Лісіної. Харків : Фактор, 2010. 720 с.

18. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» (Частина ІІ) / Укладач О. В. Будько. Кам'янське : ДДТУ, 2016. 102 с.

19. Кононенко В. А., Цупаленко Ж. П. Облік виробничих запасів:

сучасний стан та напрямки вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* 2016. Вип. 16. Ч. 1. С. 147-151.

20. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. *Матеріали Інституту бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106-113.

21. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і медодика аудиту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2004. 584 с.

22. Лобода Н. Облік готової продукції. URL: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/352 (дата звернення: 10.10.24).

23. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.

24. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Облік суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 312 с.

25. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.

26. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

27. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні : теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.

28. Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО. URL: https://www.pspaudit.com.ua/files/malutak (дата звернення: 10.10.24).

29. Макаренко А. П., Босенко Е. О. Організація та методика аудиту готової продукції. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6818 (дата звернення: 10.10.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.3.

30. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 260 с.

31. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

32. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.

33. Макаренко А. П., Рянічева А. А. Удосконалення методики аудиту виробничої собівартості продукції підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 12–19. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.12.

34. Макаренко А. П., Хайло Г. С. Розробка програми аудиту витрат на виробництво продукції з метою підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 68–75.

35. Малахова А. В., Мартиненко О. В. Проблеми обліку запасів і оптимізація обліково-аналітичних процедур в управлінні підприємствами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 920-923.

36. Меліхова Т. О., Балашова Ю. О. Удосконалення внутрішнього аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7503 (дата звернення: 10.10.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.10.

37. Меліхова Т. О., Височина В. В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 69–75.

38. Меліхова Т. О., Громов А. Б. Удосконалення документування обліку та контролю якості готової продукції для підвищення ефективності організації та методики проведення аудиту. *Агросвіт*. 2023. № 22. С. 27–34. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.22.27.

39. Меліхова Т. О., Грушевий С. С. Удосконалення документування обліку та контролю собівартості готової продукції з метою підвищення якості організації обліку. *Агросвіт*. 2023. № 21. С. 64–70. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.21.64

40. Меліхова Т. О., Ніколаєнко Н. С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С. 51-55.

41. Меліхова Т. О., Троян О. В., Лауреанті Д. С. Удосконалення методики внутрішнього контролю витрат на виробництво для підвищення економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 34–41.

42. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Лісіна Н. Л. Удосконалення методики аудиту готової продукції для покращення системи обліку на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 19–26. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.19.

43. Меліхова Т. О., Філатова А. І. Методологічні аспекти організації обліку та аудиту матеріалів та палива на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 21. С. 26-34. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.21.26.

44. Міщенко К. Облік готової продукції, товарів та їх реалізації. URL: https://factor.academy/blog/glava-14-oblik-gotovoi-produkcii-tovariv-ta-ix-realizacii/ (дата звернення: 10.10.2024).

45. Назаренко І. М., Місюров О. В. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/195 (дата звернення: 10.10.2024).

46. Наумов О. В., Макаренко А. П. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію підприємства. *Сучасні перспективи розвитку обліку, фінансів, економіки, управління, права та інженерії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 5-6 грудня 2024 р.) Запоріжжя : ЗНУ, 2024 (подано до друку).

47. Наумов О. В., Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення податкового та фінансового обліку, зовнішнього і внутрішнього контролю готової продукції підприємства в податковій системі України з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації. *Ефективна економіка*. 2024. № 12. (подано до друку).

48. Облік виробничих витрат і випуску готової продукції (робіт, послуг). URL: https://aktiv.ua/ua/materials/articles/uchet-proizvodstvennyh-zatrat (дата

звернення: 10.10.2024).

49. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит : організація і методика : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 664 с.

50. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. Київ : Алерта, 2011. 1042 с.

51. Осадча Г. Г., Темчишина Ю. Л., Насідзе Д. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 894-898.

52. Очеретько Л. М., Федоряк А. В. Удосконалення програми проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 2. С. 233-239.

53. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 17. С. 854-859.

54. Пилипенко А. А., Дзьобко І. П., Писарчук О. В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 344 с.

55. Подмешальська Ю. В., Зайберт Є. К. Облік виробничих запасів. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6273 (дата звернення: 10.10.2024).

56. Подмешальська Ю. В., Скирдова О. А. Бухгалтерський облік та управлінський облік виробничих запасів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 93–99. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.21.93.

57. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Картбланш, 2002. 628 с.

58. Рибалко О. М. Вдосконалення обліку виробничих запасів. *Держава і регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2008. № 3. С. 210–215.

59. Сиротенко Н. А. Запаси – об’єкт обліку та контролю: сучасний стан та напрями вдосконалення. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2009. Вип. 36. С. 160-165.

60. Скрипник С. В., Франчук І.Б., Шепель І. В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. URL: http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4757&i=6 (дата звернення: 10.10.2024).

61. Слюсарчук Л. Місце готової продукції в бухгалтерському обліку - *Облік і фінанси АПК*: освітній портал. URL: https://magazine.faaf.org.ua/misce-gotovoi-produkcii-v-buhgalterskomu-obliku.html (дата звернення: 10.10.2024).

62. Онищенко В. Собівартість продукції підприємства: правила розрахунку. URL: https://buhplatforma.com.ua/article/8477-sobvartst-produkts-pdprimstva (дата звернення: 10.10.2024).

63. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 578 с.

64. Стегура В. В. Організаційно-методичні аспекти обліку операцій із виробничими запасами для підвищення їх оборотності. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції :* збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування». Ужгород, 2021. Вип. 11. С. 108–113.

65. Сугак Т., Глушик О. Методологічні аспекти обліку готової продукції. *Actual problems of economics*. 2020. № 11 (233). URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/11.20._topic_Sugak-T.M.-Gluchik-O.M.28-34.pdf (дата звернення: 10.10.2024).

66. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/138 (дата звернення: 10.10.2024).

67. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : навч.посіб. Київ : Алерта, 2010. 1080 с.

68. Усач Б. Ф., Душко З. О., Колос М. М. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Знання, 2006. 295 с.

69. Утенкова К. О. Аудит : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 408 с.

70. Феофанов Л. К., Меліхов В. В. Удосконалення внутрішнього аудиту витрат на виробництво для покращення ефективності роботи підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7508 (дата звернення: 10.10.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.82.

71. Хайло І. І. Особливості обліку готової продукції за правилами МСФЗ. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/b5ce04fc-541f-41de-b6b5-7a6f90f20f84/content (дата звернення: 10.10.2024).

72. Царевська Т. Облік готової продукції. *Податки & бухоблік*. 2019. № 99. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105874.html?srsltid=AfmBOor5guupmGB1OhIrLzP7llgXG4NoANxsaeCAbFuk-xrGajZrApDU (дата звернення: 10.10.2024).

73. Черкасова С. О., Олексійчук А. Г. Облік, аудит та аналіз наявності і руху готової продукції. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті :* матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 5-9 грудня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 119-120.

74. Шепель І. Сучасні можливості організація обліку витрат виробництва і готової продукції в умовах комплексної автоматизації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2821/2741 (дата звернення: 10.10.2024).DOI: 10.32782/2524-0072/2023-55-7.

75. Шматковська Т. О., Коваль Н. І. Порівняння вітчизняних і закордонних методів обліку надходження й вибуття запасів та можливість їх використання в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cxeebu_2016_2_58 (дата звернення: 10.10.2024).

76. Яременко Л. М. Організація обліку виробничих запасів на підприємствах України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%286%29__368 (дата звернення: 10.10.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс на 01.01.2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1026	1616
первісна вартість	1001	4733	5707
накопичена амортизація	1002	3707	4091
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	141486	144072
первісна вартість	1011	289768	311984
знос	1012	148282	167912
Інвестиційна нерухомість	1015	82138	77651
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	37920	31033
Інші необоротні активи	1090	147325	133405
Усього за розділом I	**1095**	409895	**387777**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1623	1413
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6293	12061
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3442	2494
з бюджетом	1135	44	64
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4840	13917
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	215828	228404
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	2780	7433
Усього за розділом II	**1195**	234850	**265786**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	28813	4205
Баланс	**1300**	673558	**657768**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100000	100000
Капітал у дооцінках	1405	57370	65737
Додатковий капітал	1410	71	3515
Резервний капітал	1415	12844	12844
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	37635	37617
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	207920	**219713**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	7619	10144
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	23291	21366
Довгострокові забезпечення	1520	388933	363876
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	419843	**395386**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	24582	27102
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1579	1926
товари, роботи, послуги	1615	8173	1716
розрахунками з бюджетом	1620	5541	6286
у тому числі з податку на прибуток	1621	5105	5729
розрахунками зі страхування	1625	248	258
розрахунками з оплати праці	1630	2073	1716
Поточні забезпечення	1660	2876	2491
Доходи майбутніх періодів	1665	162	385
Інші поточні зобов'язання	1690	561	789
Усього за розділом III	**1695**	45795	**42669**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	673558	**657669**

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1616	952
первісна вартість	1001	5707	5618
накопичена амортизація	1002	4091	4666
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	144072	138106
первісна вартість	1011	311984	418880
знос	1012	167912	280774
Інвестиційна нерухомість	1015	77651	74369
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	31033	
Інші необоротні активи	1090	133405	90826
Усього за розділом I	**1095**	**387777**	**304253**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1413	1558
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12061	7315
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2494	3262
з бюджетом	1135	64	185
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13917	5815
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	228404	303254
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	7433	5094
Усього за розділом II	**1195**	**265786**	**326483**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	4205	4205
Баланс	**1300**	**657768**	**634941**
Пасив	Код рядка	На початок	

		звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100000	100000
Капітал у дооцінках	1405	65737	70221
Додатковий капітал	1410	3515	20872
Резервний капітал	1415	12844	12859
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	37617	77559
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**219713**	281511
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	10144	12282
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21366	18409
Довгострокові забезпечення	1520	363876	271261
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**395386**	**301952**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	27102	40456
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1926	1147
товари, роботи, послуги	1615	1716	1518
розрахунками з бюджетом	1620	6286	3332
у тому числі з податку на прибуток	1621	5729	3174
розрахунками зі страхування	1625	258	153
розрахунками з оплати праці	1630	1716	1072
Поточні забезпечення	1660	2491	2496
Доходи майбутніх періодів	1665	385	301
Інші поточні зобов'язання	1690	789	1003
Усього за розділом III	**1695**	**42669**	**51478**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**657669**	**634941**

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2024р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	952	538
первісна вартість	1001	5618	5430
накопичена амортизація	1002	4666	5292
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	138106	102285
первісна вартість	1011	418880	316220
знос	1012	280774	313935
Інвестиційна нерухомість	1015	74369	156492
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090	90826	8014
Усього за розділом I	**1095**	**304253**	**267329**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1558	17786
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7315	14984
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3262	
з бюджетом	1135	185	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5815	36058
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	303254	389891
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	5094	
Усього за розділом II	**1195**	**326483**	**440933**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	4205	**2441**
Баланс	**1300**	**634941**	**705821**
Пасив	Код рядка	На початок	

		звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100000	100000
Капітал у дооцінках	1405	70221	75345
Додатковий капітал	1410	20872	2872
Резервний капітал	1415	12859	15720
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	77559	111787
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	281511	305724
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	12282	
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	18409	
Довгострокові забезпечення	1520	271261	
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**301952**	**300660**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	40456	35745
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1147	20000
товари, роботи, послуги	1615	1518	18476
розрахунками з бюджетом	1620	3332	3962
у тому числі з податку на прибуток	1621	3174	5937
розрахунками зі страхування	1625	153	637
розрахунками з оплати праці	1630	1072	6000
Поточні забезпечення	1660	2496	10000
Доходи майбутніх періодів	1665	301	
Інші поточні зобов'язання	1690	1003	892
Усього за розділом III	**1695**	**51478**	**99437**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**634941**	**705821**

Додаток Б

Звіт про фінансові результати за 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	749559	764720
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	419638	324701
Валовий:			
прибуток	2090	329921	440019
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	31088	21079
Адміністративні витрати	2130	59648	124287
Витрати на збут	2150	254963	249687
Інші операційні витрати	2180	62845	77066
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	8037	
збиток	2195		6029
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	21286	34170
Інші доходи	2240	25867	489
Фінансові витрати	2250	4401	4686
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	26921	158
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	23868	23786
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	23580	23590
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	288	196
збиток	2355		

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	550831	749559
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	47989	419638
Валовий:			
прибуток	2090	325557	329921
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	18066	31088
Адміністративні витрати	2130	37211	59648
Витрати на збут	2150	180015	254963
Інші операційні витрати	2180	62471	62845
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	43039	8037
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	31137	21286
Інші доходи	2240	1078	25867
Фінансові витрати	2250	3955	4401
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	1527	26921
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	69772	23868
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	12552	23580
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	57220	288
збиток	2355		

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2023 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	431908	550831
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	388753	47989
Валовий:			
прибуток	2090	43155	325557
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	20629	18066
Адміністративні витрати	2130	39155	37211
Витрати на збут	2150	20210	180015
Інші операційні витрати	2180	14933	62471
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10514	43039
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1788	31137
Інші доходи	2240	17	1078
Фінансові витрати	2250	3358	3955
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	1253	1527
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	7708	69772
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2754	12552
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	4954	57220
збиток	2355		